

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านหนองคู ตำบลขามทะเลสอ
อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

บทคัดย่อ

นางสาวจิววัฒน์ จูติรัตยา : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้านหนองคู

อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์ณิธิวิติ ทาเวียง, 64 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้ได้ทำการศึกษาเพื่อประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองคู โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 11 ธันวาคม 2544 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2545

วัตถุประสงค์ได้แก่ 1. เพื่อให้ทราบถึงควมมีศักยภาพ ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด 2. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย 3. เพื่อให้ทราบถึงทัศนะคติของคนในชุมชน ที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 4. เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์ เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกัน ในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ 5. เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และประชาชนในหมู่บ้านหนองคู โดยวิธีดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ผลการประเมินหน่วยระบบ A พบว่า นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านชาวบ้านส่วนใหญ่เข้าใจ และให้ความร่วมมือในการจัดตั้งโครงการเป็นอย่างดี ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านหนองคูมีสมาชิก 207 คน จำนวนเงิน 1 ล้านบาท คงเหลือ 151,000 บาท ปล่อยให้กู้จำนวน 74 ราย เป็นเงิน 849,000 บาท การชำระคืนเงินกู้มี 3 ประเภท คือ เป็นรายเดือน ราย 3 เดือน และราย 6 เดือน โดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9 บาทต่อปี การคัดเลือกสมาชิกผู้กู้เงินจะมีคณะกรรมการทั้ง 15 คน ร่วมกันพิจารณาอนุมัติวงเงินกู้ สมาชิกผู้กู้เงินเมื่อครบกำหนด จะต้องชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งกองทุนจนถึงปัจจุบัน กองทุนมียอดสะสม 50,510 บาท

ผลการประเมินหน่วยระบบ B พบว่า ผู้กู้เงินส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเดิมอยู่ก่อนแล้ว กู้เงินมาเพื่อลงทุนเพิ่มหรือขยายกิจการ ซึ่งเป็นอาชีพที่ตนถนัดและมีประสบการณ์อยู่ก่อนแล้ว จะประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจมากกว่าผู้กู้เงินมาเพื่อประกอบกิจการใหม่ สามารถมีรายได้เลี้ยงครอบครัวเพิ่มขึ้น มีความเป็นอยู่ดีขึ้น

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2545

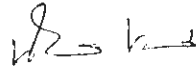
ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

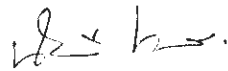
อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมิน
โครงการ ของสำนักวิชาการเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์นิตวี ทาเวียง)

กรรมการสอบ

(อาจารย์นิตวี ทาเวียง)

(อาจารย์ชัยวัฒน์ จิตรวาสน์)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ
และการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ทองพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

25 ต.ค. 2570

25 ต.ค. 2570

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินการวิจัย อาทิ เช่น

- อาจารย์ณิธิวีดี ทาเวียง อาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษาคำบลาขามทะเลสอ ที่ให้คำแนะนำปรึกษาสารนิพนธ์
- คณาจารย์ผู้สอนทุกท่านจาก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- นายอำเภอ ปลัดอาวุโส กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรม และส่งเสริมการศึกษา เป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

จุรีวัฒน์ จูติธรรมา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภาพ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	1
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	4
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	5
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	5
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544.....	6
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	9
4. แนวคำขอขึ้นทะเบียน และประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	10
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	10
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	11
7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบชีพโมเดล.....	13
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	16
9. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ.....	18

บทที่ 3	วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ.....	27
1.	วิธีการประเมินโครงการ.....	27
2.	ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	28
3.	ตัวแปร และตัวชี้วัดใช้ในการประเมินโครงการ.....	28
4.	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	31
5.	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	31
6.	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	31
บทที่ 4	ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	33
1.	ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	33
2.	ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	46
3.	ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	48
4.	ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	49
5.	สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	49
บทที่ 5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	51
1.	สรุปผล อภิปรายผล.....	51
2.	ข้อเสนอแนะ.....	55
บรรณานุกรม.....		56
ภาคผนวก.....		58

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. แสดงถึงการประเมินเกี่ยวกับการวัดและการตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการประเมิน	2
2. แสดงถึงแนวคิดพื้นฐานของการประเมินของสตัฟเฟิลบีม.....	15
3. แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ.....	16
4. แสดงถึงรูปแบบการพัฒนาที่ยั่งยืน.....	22
5. แสดงแบบจำลองเพื่อใช้ในการประเมิน.....	27
6. แสดงระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	29

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงทิศทางการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมไทยในปัจจุบัน.....	40
2. แสดงการจำแนกช่วงอายุของประชากรในหมู่บ้านหนองคู.....	42
3. แสดงระดับการศึกษาของครูโรงเรียนในหมู่บ้านทั้งหมด.....	42
4. แสดงสาขาวิชาเอกของครูโรงเรียนในหมู่บ้านที่จบ.....	43
5. แสดงจำนวนนักเรียนในโรงเรียนระดับอนุบาล ประถม และมัธยมศึกษา	43

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

โดยที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี และผู้ดูแลรับผิดชอบโครงการนี้คือ นายสุวิทย์ คุณกิตติ รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติซึ่งถือว่าเป็นนโยบายที่สำคัญในการต่อสู้กับปัญหาความยากจนของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศที่กำลัง ประสบอยู่ เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการ เรียนรู้ การสร้าง และพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ ทั้งทางด้าน เศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมทั้งเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มี จิตความสามารถ ในการจัดระบบบริหารการจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง กันเอง เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการ อนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว การพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุน ไปสู่ความเข้มแข็งด้าน สังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน จึงได้มีการสนับสนุนโครงการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร จัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิต เพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการ ประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและ ชุมชนเมือง โดยกำหนดให้ นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา เพื่อที่จะได้ทราบปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านในแต่ละกองทุน และหาทางแก้ปัญหา เพื่อ ให้กองทุนแต่ละกองทุนมีความเข้มแข็งมากขึ้น โดยการเขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินในรูป ของ “สารนิพนธ์” เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุง และเพื่อพัฒนา ความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

2.1 เพื่อให้ทราบถึงความมีศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด

2.2 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย เช่น ความรักความสามัคคี การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความซื่อสัตย์ของชุมชนในหมู่บ้านว่า อยู่ในระดับใด

2.3 เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติของคนในชุมชนที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.4 เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์ เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อ การเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

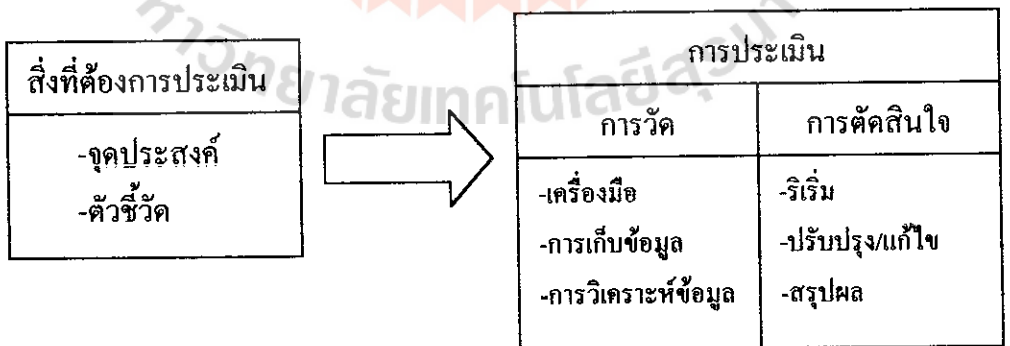
2.5 เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรค ในการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

3. กรอบแนวคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎีในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านหนองคู จะใช้ตัวแบบ ความคิดเชิงระบบ (System Model) ซึ่งเป็นกรอบในการระบุตัวบ่งชี้ และตัวแปรสำหรับการเก็บ ข้อมูล ที่เรียกว่า “ซีพพีโมเดล” (CIPP Model) ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ประกาศนียบัตร การจัดการและการประเมิน โครงการ ซึ่งตัวอักษรมีความหมาย ดังนี้

- C ย่อมาจาก Context คือ บริบทของหน่วยระบบ
- I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
- P ย่อมาจาก Process คือ กระบวนการของหน่วยระบบ
- P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน

แผนภาพที่ 1 แสดงถึงการประเมินจะเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์และการตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการ ประเมิน (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545:5)

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีขั้นตอนดังต่อไปนี้
 ขั้นที่ 1 ทำการวิเคราะห์โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นการประเมินโครงการก่อนการดำเนินการโครงการ โดยจะต้องพิจารณาถึงจุดประสงค์ วิธีดำเนินการ ข้อดี ข้อบกพร่อง ผลตอบแทน ความคุ้มค่า ต้นทุน ความสำเร็จของโครงการ เพื่อที่จะใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อนำมาปรับปรุง แก้ไข ก่อนที่จะตัดสินใจดำเนินโครงการ

ขั้นที่ 2 ศึกษาตัวชี้วัดของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะเป็นดัชนีที่จะชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลว โดยการสำรวจตามแบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนจาก 12 ตัวชี้วัด เช่น ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ของสมาชิกในชุมชน เป็นต้น โดยเลือกกลุ่มตัวชี้วัดที่เป็นตัวแทนจากผู้นำชุมชน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ในจำนวน 20% จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในชุมชนที่จะประเมิน

ขั้นที่ 3 รูปแบบการประเมินของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะใช้ตัวแบบความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ชีพพีโมเดล” ในการวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ และตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นการเก็บโดยวิธีการสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม และการสังเกต และการเก็บรวบรวมข้อมูลจะมี 2 ประเภท คือ ข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น จำนวนประชากร โรงเรียน ครู เด็ก สுக ร สุนัข เป็นต้น

ข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น ความรักความสามัคคีในชุมชน ความซื่อสัตย์ในชุมชน เป็นต้น

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มี 2 ประเภท คือ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นข้อมูลในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปผล โดยใช้ค่าสถิติ เช่น การสำรวจแบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน 12 ตัวชี้วัด โดยนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ และคิดเป็นร้อยละของจำนวนครัวเรือนในชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นข้อมูลในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความคิดเห็นซึ่งได้จากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสังเกต และนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุป เช่น แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุน

หมู่บ้านและชุมชนเมือง และ แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนใน
ทัศนะของประชาชน

ขั้นที่ 6 การนำเสนอผลการวิเคราะห์และสรุปผล หลังจากโครงการกองทุน
หมู่บ้านเสร็จสิ้นแล้ว จะมีการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอในรูปแบบของสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ

ผลการศึกษารั้งนี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

1. ทราบว่าชุมชนมีศักยภาพ ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มี
ประสิทธิภาพได้มากน้อยเพียงใด
2. ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน และการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
และชุมชนเมือง
3. ทราบทัศนคติของคนในชุมชนที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. ทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อที่จะ
เป็นแนวทางในการวัดความสำเร็จของโครงการระดับหมู่บ้าน
5. ทราบและรู้ถึงปัญหา ที่เป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน
เมืองเพื่อที่จะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในชุมชน

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ ฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. การบริหารจัดการของกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน
3. การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินตามแนวทางให้หมู่บ้าน

เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

4. การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน นอกจากนี้ยังมีปรัชญาสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

5 ประการ คือ

1. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและ

ภูมิปัญญาของตนเอง

3. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
4. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และ

ประชาสังคม

5. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างหรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย และสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ประชาชน
2. ส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
4. เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแก่ชุมชนท้องถิ่นและสังคมโดยรวม
5. ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544
3. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ.2544
4. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้แนวทางนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าว เป็นหลักในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วย

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีชื่อย่อว่า กทบ.

ประกอบด้วย

1. ประธาน ได้แก่ นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรี มอบหมาย

2. รองประธานคนที่ 1 ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

3. รองประธานคนที่ 2 ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

4. รองประธานคนที่ 3 ได้แก่ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

มอบหมาย

5. กรรมการ ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขานุการคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และ ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน

6. กรรมการและเลขานุการ ได้แก่ เลขานุการนายกรัฐมนตรี

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี ในกรณีที่ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ หรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้น ในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทน หรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่ง เท่ากับวาระ ที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจาก ตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. เป็นบุคคลล้มละลาย
4. รัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
5. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
6. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง
2. กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผน การจัดสรรให้แก่กองทุน

3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรี
4. กำหนดแผนงานและอกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้งและแนวทางในการบริหารงานกองทุน
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
7. แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
8. ออกระเบียบคำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
9. เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ
10. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

หมวด 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
5. ดำเนินการ และประสานงานกับส่วนราชการ และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
6. จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน

8. ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือและข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์การดำเนินงานกองทุน
9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุนและรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินงานในส่วนการบริหารกองทุน
10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
11. ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 กล่าวไว้ว่า

1. จะต้องมีการเวียนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
2. การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติ

ที่ประชุม

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1. เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดและไม่มีประวัติเสียทางการเงินตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด แต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก

7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด

8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่ที่เสียสิทธิ ตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน เนื่องมาจาก คณะกรรมการกองทุนมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนกรรมการกองทุน ทั้งหมดที่มีอยู่ หรือที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่า 2 ใน 3 ของจำนวน สมาชิกทั้งหมด

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านหนองคู หมู่ 2
2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองคู หมู่ 2
3. การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านหนองคู หมู่ 2
4. ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านหนองคู หมู่ 2

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองคู มีดังต่อไปนี้

1. ที่ตั้งของกองทุน ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานหมู่บ้านหนองคู หมู่ที่ 2
ค.ขามทะเลสอ อ.ขามทะเลสอ จ.นครราชสีมา 30280
2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน
 - 2.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิกกองทุน
 - 2.2 เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินตั้งจะ และการรับฝากเงิน
 - 2.3 เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
3. แหล่งที่มาของกองทุน
 1. เงินอุดหนุนจากรัฐบาลจัดสรรให้
 2. เงินกู้ยืมจากสถาบันการเงินอื่น ๆ

3. ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
 4. เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันใด ๆ
4. คุณสมบัติของสมาชิกเงินกองทุนหมู่บ้าน

1. เป็นผู้ที่มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
2. มีชื่ออยู่ในสำเนาทะเบียนบ้าน หมู่ที่ 2 ต.ขามทะเลสอ อ.ขามทะเลสอ จ.นครราชสีมา อย่างน้อย 6 เดือน และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้ตรวจสอบแล้วว่ามิที่อยู่อาศัยอย่างถาวรในหมู่บ้านจริง

3. ไม่เป็นภิกษุสามเณร
4. ไม่เป็นผู้ต้องโทษโดยศาลพิจารณา
5. เป็นผู้ประพฤติดี มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน และไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- 5.1 สมัครด้วยตนเอง
- 5.2 หลักฐานการสมัคร
 - 5.2.1 สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
 - 5.2.2 สำเนาทะเบียนบ้าน

6. สมาชิกพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

1. ตาย
2. ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
3. วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
4. ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3

ของผู้ร่วมประชุม

5. จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือความร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด

6. จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก
7. นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้
8. มีลักษณะ และหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 4

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

2.2 ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว ใช้บันทึกควบคุมลูกหนี้เงินกู้รายตัว เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและติดตามหนี้โดยแสดงรายละเอียดต่าง ๆ ของลูกหนี้ เช่น วงเงินให้กู้ การรับชำระหนี้ และยอดเงินคงเหลือ

2.3 ทะเบียนคุมเงินฝากสัจจะ ค่าหุ้น เงินรับฝากรายตัว ใช้บันทึกควบคุมเงินที่สมาชิกรับฝากไว้กับกองทุนหมู่บ้าน เพื่อเป็นเงินออมตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและตรวจสอบกับยอดเงินฝากธนาคารและจ่ายคืนให้สมาชิก

2.4 ทะเบียนคุมทรัพย์สินที่รับเป็นค่าหุ้นบริจาคใช้บันทึกรายละเอียดทรัพย์สินที่สมาชิกขอชำระเป็นค่าหุ้นแทนเงินสด แต่จะไม่มีกรบันทึกรับในสมุดบัญชีรายรับ จนกว่าจะมีการจำหน่ายทรัพย์สินนั้นจริง ๆ หรือ ทรัพย์สินที่ได้จากการรับบริจาค โดยปราศจากภาระผูกพัน

9.8 A-I-C (Appreciation-Influence-Control)

A-I-C เป็นเทคนิคการประชุม แบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์และการระดมสมองที่ทำให้เกิดความเข้าใจสภาพปัญหา จิตความสามารถ ความต้องการ และศักยภาพของผู้เกี่ยวข้องในเรื่องต่าง ๆ งานที่ได้จากการประชุมจากความคิดของคนทุกคน กระบวนการ A-I-C จะใช้การวาดภาพเพื่อสะท้อนประสบการณ์ในอดีต สภาพปัจจุบันกับจินตนาการถึงความมุ่งหวังในอนาคตของสมาชิกทุกคน โดยให้แต่ละคนวาดภาพของตนก่อนนำภาพของทุกคนมาวางรวมกันบนกระดาษแผ่นใหญ่ แล้วจึงต่อเติมรวมภาพของแต่ละคนให้กลมกลืนเป็นภาพใหญ่ของกลุ่มเพียงภาพเดียว

ความหมายของ A-I-C

A-Appreciation คือ การยอมรับชื่นชมความคิดเห็นความรู้สึกของสมาชิกด้วยความเข้าใจในประสบการณ์สภาพและขีดจำกัดของสมาชิก

I-Influence คือ การใช้ประสบการณ์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ของแต่ละคนที่มีอยู่มาช่วยกัน กำหนดวิธีการสำคัญยุทธศาสตร์ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ร่วม หรืออุดมการณ์ร่วมกันของกลุ่มสมาชิก

C-Control คือ การนำยุทธศาสตร์วิธีสำคัญมากำหนดแผนปฏิบัติการ โดยละเอียดเพื่อให้ปฏิบัติจนบรรลุผลตามเป้าหมายรวมของกลุ่ม

ขั้นตอนของกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ

1. เข้าใจอดีต ทบทวนงาน
2. เข้าใจสภาพ สถานการณ์ปัจจุบัน
3. นำเข้าเสนอให้เข้าใจสภาพปัจจุบัน

1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
2. คณะกรรมการกองทุน มีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่ง ไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น
3. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุน มีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมด หรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงิน ตลอดจนเงื่อนไข และรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคน เป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบโดยเร็ว การโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ ธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่ โอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน ตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน
4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
5. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอน ตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนอย่างเปิดเผย
6. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา
7. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอน สำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้
8. ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงิน หรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้ในกรอบวัตถุประสงค์ปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้

คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

ในกรณีกองทุนหมู่บ้านหนองคูมีเกณฑ์สำหรับพิจารณาเงินกู้ คือ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะพิจารณาถึงความจำเป็น และในความเป็นจริงของสมาชิกทุกคนในการกู้ยืมว่ากู้ไปทำอะไร ทำมานานแค่ไหน จะไม่เห็นแก่ญาติพี่น้อง ทำด้วยความเที่ยงธรรม แต่ต้องให้เงินทุกคนที่ขอกู้ยืม จะได้มากหรือน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับความจำเป็น คือ

1. ตามความเดือดร้อนเร่งด่วน
2. กรณีฉุกเฉิน
3. โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเงินกองทุน

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล

1. รูปแบบการประเมินแบบ ชีพฟ์โมเดล (เยวดี ราชกุลวิบูลย์ศรี, 2542 : 46-60)

มีดังนี้

1.1 Context Evaluation การประเมินเนื้อความ เป็นการประเมินผลพื้นฐานเกี่ยวกับการค้นหาข่าวสารอันจะนำไปสู่การพัฒนาเป้าหมายของโครงการ โดยนักประเมินผลจะจัดการรวบรวมข้อมูลให้กับหัวหน้าโครงการ เป็นต้นว่าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นข้อมูลที่จะช่วยวางแผนโครงการให้เป็นไปตามความต้องการ

1.2 Input Evaluation การประเมินตัวป้อน เป็นการประเมินผลเพื่อค้นหาตัวประกอบหรือแนวทางที่เหมาะสม หรือมีประสิทธิภาพที่จะอำนวยให้โครงการดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ คือ บรรลุเป้าหมายของโครงการ

1.3 Process Evaluation การประเมินผลกระบวนการ การประเมินผลประเภทนี้จะทำหน้าที่ต่อจาก Context และ Input Evaluation เป็นการประเมินผลเพื่อค้นหาข่าวสารที่จะเป็นแนวทาง หรือวิธีการปฏิบัติ สำหรับโครงการว่าจะดำเนินให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ได้อย่างไร

1.4 Product Evaluation การประเมินผลผลิต วัตถุประสงค์ของการประเมินผลประเภทนี้ คือ ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์จากโครงการกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างไร การประเมินผลประเภทนี้อาจอาศัยการเปรียบเทียบผลผลิตกับเกณฑ์มาตรฐานที่เลือกไว้ นอกจากนั้นอาจอาศัยรายงานการประเมินผลจากข้อมูลที่ได้จาก Context Input และ Process Evaluation

2. รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล (รัตนะ ปิงสนธิ, 2540 : 110-111) มีดังนี้

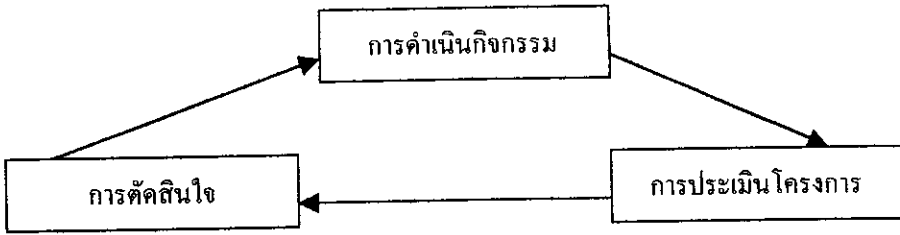
2.1 Context Evaluation การประเมินสถานะแวดล้อมของโครงการซึ่งหมายถึง การประเมินเกี่ยวกับสิ่งที่จะเป็นส่วนสำคัญในการช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ เป็นสิ่งที่ อยู่ภายนอกโครงการ แต่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการ ได้แก่ ความต้องการของ ชุมชนและกลุ่มเป้าหมายที่จะรับบริการจากโครงการ จำนวนประชากร กระแสทิศทางของสังคม และการเมือง สภาพเศรษฐกิจและปัญหาของชุมชน ตลอดจนนโยบายของหน่วยงานระดับบนและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2 Input Evaluation การประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการ หมายถึง การ ประเมินทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการนำมาใช้ในการดำเนินโครงการ กำลังคน หรือจำนวนบุคคล ที่ต้องใช้งบประมาณและแหล่งเงินทุนสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อาคาร สถานที่ เครื่องมือ และครุภัณฑ์ การประเมินปัจจัยนำเข้าจะช่วยในการพิจารณาตัดสินใจว่าโครงการนั้น ๆ มี ความเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติที่จะทำให้วัตถุประสงค์ของโครงการบรรลุหรือไม่ จะช่วยให้เกิดการวางแผนการจัดกิจกรรมของโครงการได้อย่างเหมาะสม

2.3 Process Evaluation การประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการ เป็นการประเมินเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมของโครงการ การนำปัจจัยเข้ามาใช้เหมาะสมมากน้อย เพียงไร เป็นไปตามลำดับขั้นตอนหรือไม่ กิจกรรมที่จัดขึ้นจะก่อให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ของ โครงการหรือมีอุปสรรคใด ๆ เกิดขึ้น เพื่อที่จะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้รัดกุมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.4 Product Evaluation การประเมินผลผลิตของโครงการ เป็นการประเมิน เกี่ยวกับผลที่ได้รับทั้งหมด จากการดำเนินโครงการว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลผลิตจะมีการนำไปเปรียบเทียบกับ เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้เป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการ การประเมิน ในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการตัดสินใจปรับปรุงขยายโครงการนำไปใช้ต่อเนื่องต่อไป หรือเพื่อ ล้มเลิกโครงการ

3. รูปแบบการประเมินแบบชิฟฟ์โมเดล ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ชุดวิชาการประเมิน เพื่อพัฒนา 2545 : 89—91) จากแนวคิดและรูปแบบการประเมินชิฟฟ์ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนด ข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำเสนอข้อมูลมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการ ตัดสินใจ” โดยมีแนวคิดพื้นฐาน คือ

แผนภาพที่ 2 แสดงถึงแนวคิดพื้นฐานของการประเมินของสตฟเฟิลบีม

สตฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

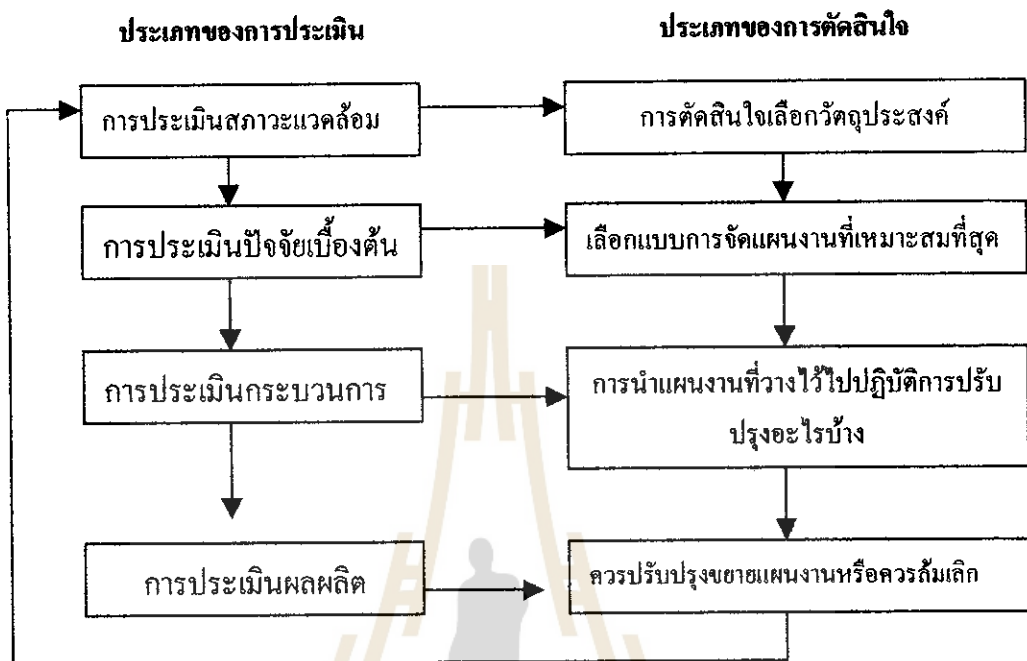
ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

4. รูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล จำเนียร สุขหลาย และคณะ ได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบ ซิฟฟ์โมเดล” ในหนังสือ รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, (บรรณาธิการ), 2544 : 221 – 234) ดังนี้ แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยเพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมโครงการได้อย่างทันท่วงที และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการสิ้นสุดแล้วเพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ จึงเห็นได้ว่ากรอบแนวคิดในการประเมินแบบซิฟฟ์ จึงเป็นที่นิยมใช้อย่างกว้างขวาง เพราะเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่ายและสะดวกในการปฏิบัติ

แบบจำลองซิฟฟ์จะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

- 1) การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) ซึ่งช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
- 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
- 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
- 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและคุณภาพสำเร็จของโครงการ

แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลองซิปฟ์(สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2525)

แผนภาพที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ

การนำเอาแบบจำลองซิปฟ์ไปใช้ประเมินทำได้ในโครงการ 3 ลักษณะ คือ

1. จัดทำโครงการ ศึกษาให้ประจักษ์ว่ามีปัญหาอะไรที่น่าจะทำ
2. โครงการที่มีอยู่แต่ยังไม่ได้ลงมือดำเนินการ
3. โครงการในระหว่างที่กำลังดำเนินอยู่

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้กรอบความคิด ทฤษฎีระบบในการประเมิน โดยใช้รูปแบบของการประเมินแบบ ซิปฟ์โมเดล ดังกล่าวแล้ว

8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการของการศึกษابัณฑิต เพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผลวิจันนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน 74,881 คน โดยเฉพาะบัณฑิตในหมู่บ้านชนบท

3. เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง

4. เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองรวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

ผลประโยชน์ของโครงการ

1. บัณฑิตที่ว่างงานจำนวน 74,881 คน จะได้รับเงินถึงร้อยละ 93.8 จากงบประมาณทั้งหมดของโครงการ เนื่องจากลักษณะของโครงการเป็นการให้ทุนฝึกอบรม โดยจ่ายเป็นเงินสดในอัตราเดือนละ 6,360 บาท จำนวนผู้รับทุน 74,881 คน ซึ่งทำให้ในแต่ละเดือนมีเม็ดเงินประมาณ 476 ล้านบาท หมุนเวียนและกระจายไปทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังจะมีค่าบริหารจัดการมีการสัมมนาติดตามผลโครงการเป็นระยะ ๆ ทุก 15 วันและ 3 เดือน ซึ่งจะทำให้มีการใช้จ่ายเงินนำไปสู่การกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากอย่างต่อเนื่องอื่น ๆ อีกมาก

2. ผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการ คือ ผู้สำเร็จการฝึกอบรมซึ่งได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิต หลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยใช้ชุมชนเป็นห้องเรียน มีการเรียนรู้ปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ซึ่งจะมีประสบการณ์จริงนำไปใช้ในการทำงานต่อไป นอกจากนี้ยังมีโอกาสหางานได้ง่ายขึ้นและมีโอกาสได้รับการจ้างงานจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติหรือ อบต. และสามารถนำประกาศนียบัตรไปใช้เป็นหน่วยกิตสมทบในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทได้

3. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การติดตามประเมินผลและส่งเสริมการพัฒนานโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการสร้างเสริมกิจกรรมของนโยบายที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เหตุผลในการเปิดหลักสูตร

กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันเป็น ไปอย่างรวดเร็วในขอบเขตที่กว้างขวางส่งผลกระทบต่อสังคมไทย ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การพัฒนาบุคลากรในส่วนที่จะทำหน้าที่เป็นมันสมองของท้องถิ่นให้มีความรู้ความสามารถในอันที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลง จึงนับเป็นปมเงื่อนสำคัญของการพัฒนา ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างฐานความรู้ให้แก่ส่วนที่จะดำเนินต่อไปในสังคมได้ สถาบันราชภัฏควรเป็นสถาบันการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งมีส่วนสำคัญในการเตรียมการพัฒนาคนให้มีปัญญาความรู้ในรากเหง้าของปัญหาของท้องถิ่นจนมีความสามารถด้านการบริหารจัดการและมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีในการหาข้อมูลข่าวสาร มีการปฏิบัติอันแสดงถึงความเป็นผู้มีคุณธรรม มีวัฒนธรรม มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ตลอดจนมีวิสัยทัศน์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

จากยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศได้กำหนดภาระกิจหลักและวัตถุประสงค์ในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเน้นส่งเสริมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยส่งเสริมการค้นคว้า และวิจัยผลิตและพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ด้านการวิจัยและการนำผลการวิจัยไปปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อรองรับการพัฒนาในระดับภูมิภาคอย่างเป็นระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรและอุตสาหกรรม ให้จังหวัดเป็นศูนย์กลางการพาณิชย์การเงิน การธนาคารระดับภูมิภาคและพัฒนาจังหวัดให้เป็นเมืองการท่องเที่ยว โดยการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุและขนบธรรมเนียมประเพณี พัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ พัฒนาระบบการให้บริการท่องเที่ยว ให้ครอบคลุมและได้มาตรฐาน โดยกำหนดบทบาทของสถาบัน การศึกษาในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการพัฒนาเทคโนโลยีแต่ละด้าน

เพื่อขานรับยุทธศาสตร์การพัฒนาดังกล่าว ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับการพัฒนา ระดับภูมิภาคอย่างกลมกลืน และเพื่อเสริมการปูพื้นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืนให้กับท้องถิ่น สถาบัน ราชภัฏซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนาที่รวดเร็วทั้งทางด้านการศึกษา การท่องเที่ยว วัฒนธรรม การพาณิชย์และการเกษตร จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องขยายการเรียนการสอนสู่ระดับ ประชาศนียัตถ์บัณฑิต เพื่อให้บัณฑิตในสาขาวิชาต่าง ๆ ไปทำงานพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างเข้มแข็ง โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียน ได้ศึกษาเพื่อทำความเข้าใจกับปัญหาและภูมิปัญญาท้องถิ่น ภายใต้หลักสูตร แบบเปิดกว้างและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นหลายรูปแบบในเชิงสหวิทยาการ เน้นการ ใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการแก้ปัญหาท้องถิ่น ได้อย่างตรงจุด ด้วยเหตุนี้ สถาบันราชภัฏซึ่งมีความพร้อมในด้านบุคลากรและการประสานความร่วมมือกับแหล่งวิทยาการและ วิทยาการผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น ตลอดจนมีศักยภาพในการทำงานเพื่อตอบสนองความต้องการของ ท้องถิ่นจึงได้พัฒนาหลักสูตรนี้ขึ้น

9. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ

9.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา (สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน สถาบันราชภัฏ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2545 “การวิจัยชุมชน” : 113-115)

การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไป มีส่วนในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่น อันเป็นกระบวนการขั้นต้นของการ วางแผนในการพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นที่อยู่อาศัยในการดำรงชีวิตของตน นอกจากนั้น หลังจากที่ได้ กำหนดวัตถุประสงค์ และแผนงานร่วมกันและปฏิบัติงานตามแผนงานของโครงการดังกล่าวร่วมกัน แล้วยังมีส่วนร่วมในการรับประ โยชน์จากการบริการ รวมทั้งมีส่วนในการควบคุมประเมินผล โครงการต่าง ๆ ของท้องถิ่น ซึ่งอาจเป็นไปโดยทางอ้อมคือ ผ่านกรรมการที่เป็นฝ่ายบริหารงานของ หมู่บ้านหรือเป็นไปโดยตรงคือ ได้เข้ามามีส่วนร่วมได้ด้วยตนเอง

รูปแบบการมีส่วนร่วม

1. การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจไม่เท่าเทียมกัน ฝ่ายหนึ่งรู้สึกค้อยอำนาจกว่าหรือมีทรัพยากรหรือความรู้ดีกว่า เป็นต้นหวังประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ชุมชนมีเสถียรภาพ มีสันติสุขและมีคุณธรรมนำชีวิต

2. การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน (Partial Participation) รัฐเป็นผู้กำหนดนโยบายลงมาว่าต้องการอะไร โดยที่รัฐไม่รู้ความต้องการของชาวบ้าน ดังนั้นการมีส่วนร่วมก็เพียงแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมบางส่วนเท่านั้น

3. การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (Full Participation) เป็นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดปัญหา ความต้องการ การตัดสินใจในแนวทางแก้ปัญหาและความเท่าเทียมกันของทุกฝ่าย

ประโยชน์ของการที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ย่อมก่อให้เกิดการพึ่งตนเองได้ในที่สุด เนื่องจากเกิดการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา และสร้างความเจริญให้กับชุมชนหรือหมู่บ้านของตนผ่านกิจกรรมกระบวนการทำงานตาม โครงการ

2. การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเป็นการสะท้อนถึงความจริงใจของรัฐ ที่มีต่อการสนับสนุนให้ประชาชนมีเสรีภาพในการตัดสินใจ และกำหนดชะตากรรมของท้องถิ่นของตน

3. เป็นช่องทางสะท้อนปัญหาความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่นได้ถูกต้องตรงประเด็น

4. เป็นการสร้างฉันทามติร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจ เนื่องจากเป็นการสร้างข้อตกลงที่เกิดจากการยอมรับร่วมกันภายในกลุ่ม

5. เป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคคล เพราะในกระบวนการมีส่วนร่วม ย่อมจะมีการแลกเปลี่ยนความรู้ และข้อคิดเห็นระหว่างกัน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นเสมือนเวทีในการเรียนรู้ที่มีประโยชน์อย่างมาก

6. เป็นการสนับสนุนการพัฒนาความรักท้องถิ่นและความรับผิดชอบต่อสังคม ให้เกิดขึ้นในพฤติกรรมของประชาชนในท้องถิ่น

7. ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของผลงาน อันเนื่องมาจาก โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นในหมู่บ้านและจะช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในการดูแลบำรุงรักษา

9.2 ความเข้มแข็งของชุมชน

ลักษณะชุมชนเข้มแข็ง (สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสถาบันราชภัฏ
สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2545 “การวิจัยชุมชน” : 76-78)

1. สมาชิกชุมชนมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนและชุมชน ที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตน
 2. สมาชิกชุมชนมีจิตสำนึกการพึ่งตนเอง เอื้ออาทรรักและห่วงใยซึ่งกันและกัน อีกทั้งพร้อมที่จะร่วมกันจัดการกับปัญหาของตนและชุมชน
 3. สมาชิกชุมชนเลือกกำหนดผู้นำชุมชน ผู้นำการเปลี่ยนแปลงและผู้แทนชุมชน ที่หลากหลายด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง
 4. มีกระบวนการชุมชนที่มีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง จนเป็นวิถีของชุมชน ซึ่งขับเคลื่อนโดยผู้นำองค์กรชุมชนในลักษณะเปิดกว้าง โปร่งใสและมีการแสดงความรับผิดชอบ ที่สามารถตรวจสอบได้สำหรับสมาชิกทั้งหมด
 5. สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินสถานการณ์ของชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ดำเนินงาน ติดตามและประเมินผลการแก้ปัญหาและการพัฒนาของชุมชนผ่านกระบวนการของชุมชน
 6. สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ผ่านการเข้าร่วมในกระบวนการของชุมชน
 7. มีแผนของชุมชนที่ประกอบด้วยการพัฒนาทุก ๆ ด้านของชุมชนที่มุ่งการพึ่งตนเอง เอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชนทุก ๆ คน และหวังผลการพัฒนาที่ยั่งยืน
 8. การพึ่งความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นการพึ่งเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด ไม่ใช่การพึ่งพาตลอดไป
 9. มีเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีการพัฒนา อาจเป็นหมู่บ้านหรือชุมชนอื่น ๆ ท้องถิ่น ภาคราชการ องค์กรเอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการและอื่น ๆ ที่เท่าเทียมกัน
- 9.3 เครือข่ายองค์การเรียนรู้ (ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 11, 2542: 1-6)
- เครือข่าย คือ กลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดรูปหรือจัดระเบียบโครงสร้าง ที่คนหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระ

รูปแบบของเครือข่าย

เครือข่ายมีรูปแบบมากมาย และมีบางคนพยายามจำแนกโดยใช้คุณลักษณะของสมาชิก พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ กิจกรรมหลัก วัตถุประสงค์ และ โครงสร้างของเครือข่ายเป็นเกณฑ์

วัตถุประสงค์ของเครือข่าย

เครือข่ายจำนวนมากตั้งขึ้น เพื่อปรับปรุงแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างสมาชิก และการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารเป็นวัตถุประสงค์หลักของเครือข่าย บางเครือข่ายตั้งขึ้นเพื่อความ

ร่วมมือในการวิจัยการศึกษา ฝึกอบรมหรือตลาด บางเครือข่ายมุ่งเพื่อการแลกเปลี่ยนเครื่องมือ บางเครือข่ายมุ่งเป็นกลุ่มพลังกระตุ้นความตระหนักของสังคม และเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของสมาชิก เครือข่ายหลายแห่งมีวัตถุประสงค์หลายด้าน ทั้งแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทั้งร่วมมือกันในการจัดการฝึกอบรมและวิจัย รวมทั้งกำหนดนโยบายสาธารณะ

ประโยชน์ของเครือข่าย

ประโยชน์เฉพาะหน้าของเครือข่ายเห็นได้จากผลงานที่สมาชิกร่วมดำเนินการ ส่วนประโยชน์ระยะยาวจะบังเกิดในรูปของการมีประสิทธิภาพของการวิจัยและพัฒนา การถ่ายทอดวิธีการทำงาน และระบบที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เครือข่ายในการพัฒนามีประโยชน์หลายประการ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ สมาชิกและกิจกรรมของเครือข่าย ซึ่งพอจะรวบรวมได้ดังนี้

1. เครือข่ายช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ เครื่องมือ และสื่อผ่านการประชุม การทดลองการปฏิบัติการ การประชาสัมพันธ์ และการให้ความร่วมมือกันในการดำเนินโครงการ การแบ่งปันทักษะและประสบการณ์ให้แก่กัน เป็นการเสริมความสมบูรณ์ให้กับสมาชิกเครือข่ายทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือองค์กร
2. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการประสานงานในเครือข่าย ช่วยลดการทำงานและการใช้ทรัพยากรซ้ำซ้อน ทำให้การพัฒนาสามารถดำเนินไปได้ก้าวหน้า รวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้างยิ่งขึ้น
3. เครือข่ายสามารถเชื่อมโยงคนที่อยู่ระดับต่างกัน มีวิธีการทำงาน การจัดองค์กรและมีภูมิหลังต่างกันที่ไม่มีโอกาสติดต่อกัน เข้าด้วยกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเข้าใจกันมากขึ้น นำไปสู่การทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์ของทุกฝ่าย
4. เครือข่ายสามารถทำให้คนและองค์กรที่ไม่มีความสัมพันธ์กันได้ทราบว่ามีบุคคลหรือหน่วยงานอื่นอีกมากที่สนใจทำงานเพื่อประโยชน์ของทุกฝ่าย
5. เครือข่ายสามารถทำให้ความต้องการของประชาชนได้รับการสนองตอบจากรัฐ
6. เครือข่ายช่วยชี้ให้เห็นปัญหาและประเด็นการพัฒนาที่ซับซ้อนและท่วมท้นในหมู่บ้าน
7. เครือข่ายช่วยเชื่อมหน่วยงานวิชาการและแหล่งทุนกับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ
8. เครือข่ายทำให้คนและองค์กรได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ได้รับกำลังใจ ได้รับการจูงใจและการยอมรับ ซึ่งมีความสำคัญต่อหน่วยงานพัฒนาเล็ก ๆ ที่อยู่นอกระบบราชการ

9.4 ประชาคม (กองพัฒนาอาสาสมัครและผู้นำท้องถิ่น กรมพัฒนาชุมชน.2542 “คู่มือการจัดเวทีประชาคม” : 8)

เป็นการรวมตัวของกลุ่มคน เพื่อมาทำงานร่วมกันตั้งแต่ร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมทำกิจกรรม ร่วมรับประโยชน์ ร่วมติดตามตรวจสอบวิเคราะห์ปัญหา สร้างเป้าหมาย กำหนดทิศทาง และวางแผนพัฒนานำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน

เวทีประชาคม (คณะอาจารย์ผู้สอนชุดวิชาการวิจัยชุมชน.2545 “เทคนิคและวิธีการสร้างการมีส่วนร่วม” (สำเนา)

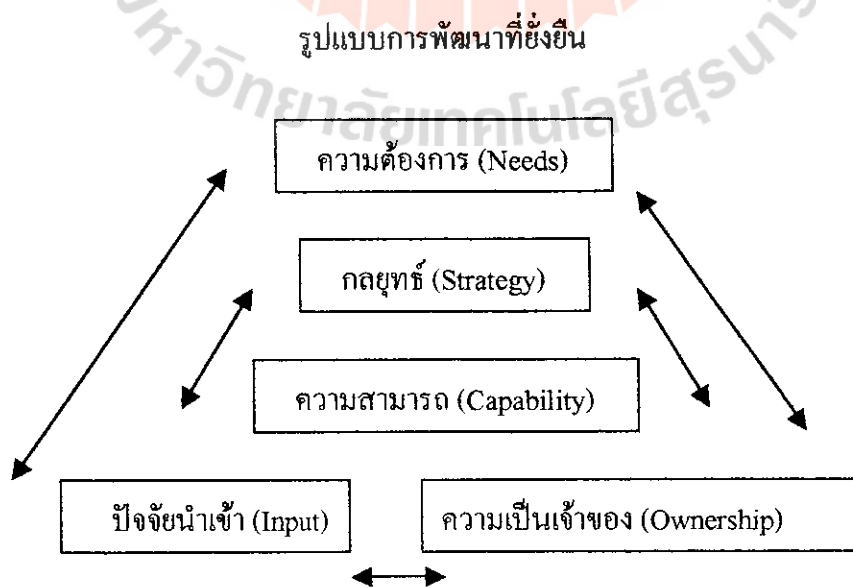
คือ พื้นที่สาธารณะ : Public Space หรือสถานที่ที่ทุกคนสามารถมาพบปะรวมตัวกัน เพื่อพูดคุย แลกเปลี่ยน ถกเถียง ข้อมูล ความคิดเห็น คุณค่า อุดมการณ์ ปัญหา วางแผน ทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือชุมชน

การจัดเวทีประชาคม (กองพัฒนาอาสาสมัครและผู้นำท้องถิ่น กรมพัฒนาชุมชน. 2542 “คู่มือการจัดเวทีประชาคม” : 1)

เพื่อผนึกกำลังของทุกฝ่ายอย่างหลากหลายมาร่วมกันสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนด้วยการรวมตัวกันคิด วิเคราะห์ปัญหา สร้างเป้าหมาย กำหนดทิศทางและวางแผนพัฒนาหมู่บ้านและตำบล

9.5 การพัฒนาที่ยั่งยืน (คณะอาจารย์ผู้สอนชุดวิชาการวิจัยชุมชน.2545. “การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม”. (สำเนา)

การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง รูปแบบการปรับเปลี่ยน โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรที่มีการจัดสรรการใช้ประโยชน์ที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างเหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดภาวะความเสี่ยงแก่คนรุ่นหลัง

แผนภาพที่ 4 แสดงถึงรูปแบบการพัฒนาที่ยั่งยืน

9.6 ธุรกิจชุมชน (สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสถาบันราชภัฏ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2545. “การจัดการธุรกิจชุมชน” : 11-15)

คือ กิจกรรมที่บุคคลหรือองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจกรรม และ/หรือช่วยดำเนินงานบางส่วนหรือทั้งหมด โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ มีการเรียนรู้และการจัดการร่วมกัน เพื่อดำเนินการให้กิจกรรมการผลิต การแปรรูปการค้า และการบริการมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนได้อย่างสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชนอันจะนำไปสู่ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและการพัฒนาที่ยั่งยืน มีลักษณะดังนี้

1. เป็นธุรกิจขนาดเล็กมีความคล่องตัวในการบริหาร
2. รายได้จากยอดขายในระยะเริ่มต้นไม่มากนัก
3. ต้นทุนในการดำเนินกิจการต่ำ
4. การติดต่อและให้บริการลูกค้าเป็นไปอย่างใกล้ชิด
5. การเริ่มต้นธุรกิจทำได้ง่าย

ประเภทของธุรกิจชุมชน

1. ธุรกิจการผลิต
2. ธุรกิจค้าปลีก
3. ธุรกิจค้าส่ง
4. ธุรกิจบริการ

ความสำคัญของธุรกิจชุมชน

1. เปิดโอกาสให้มีการประกอบการ
2. ก่อให้เกิดการจ้างงาน
3. ส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรม
4. สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน
5. ลดปัญหาสังคมที่เป็นภัยคุกคามประเทศชาติ

9.7 ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

การทำบัญชีและรายงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ ได้จัดทำขึ้นเป็นแนวทางในการควบคุมการทำบัญชีกองทุนของคณะกรรมการกองทุน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบการทำบัญชีกองทุน สามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และให้คณะกรรมการกองทุนใช้เป็นแนวทางในการตรวจ

การทำบัญชีและรายงาน ให้จัดทำบัญชีและรายงานแยกเป็น 2 ชุด ตามกิจกรรมของกองทุน คือ กิจกรรมกองทุน 1 ล้านบาท และกิจกรรมเงินออมของสมาชิกกองทุน ทุกครั้งที่มีการรับจ่ายเงินให้บันทึกบัญชีควบคุมให้ถูกต้องครบถ้วน เพื่อประโยชน์ดังนี้

1. เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่รับผิดชอบบริหารจัดการเงินกองทุนใช้ควบคุมการรับ-จ่ายเงินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน
2. เพื่อรายงานผลการดำเนินงาน และฐานะการเงินประจำเดือน และรายละเอียดที่เกี่ยวข้องให้สมาชิกและสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแห่งชาติใช้ในการติดตามผลการดำเนินงาน
3. เพื่อจัดทำรายงานการเงินประจำปี แสดงผลการดำเนินงาน และฐานะการเงินของกองทุนส่งให้ผู้ตรวจสอบบัญชีที่คณะกรรมการกำหนดตรวจสอบ และรายงานผลให้คณะกรรมการทราบพร้อมทั้งประกาศเปิดเผยให้ประชาชนและสมาชิกทราบ

สมุดบัญชีรายรับเงินกองทุน 1 ล้านบาท การรับเงินทุกกรณีจะต้องนำมาลงบัญชีในสมุดบัญชีรายรับ เพื่อบันทึกควบคุมการรับเงินทุกประเภทเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารประเภทออมทรัพย์

สมุดบัญชีรายจ่ายกองทุน 1 ล้านบาท การจ่ายเงินทุกกรณีจะต้องนำมาลงบัญชีในสมุดบัญชีรายจ่าย เพื่อบันทึกควบคุมและจ่ายเงินสด และการจ่ายเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคาร หรือการโอนเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคารของกองทุนให้กับผู้รับหรือผู้มีสิทธิ

วิธีการทำบัญชีกองทุนสำหรับกิจกรรมเงินออมของสมาชิกกองทุน การจัดทำบัญชีอย่างน้อยต้องมีสมุดบัญชี ทะเบียนและรายงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. สมุดบัญชีเป็นสมุดบัญชีที่ใช้บันทึกรายละเอียดการรับ และการจ่ายเงินกองทุน ประกอบด้วย
 - 1.1 สมุดบัญชีรายรับกองทุน (เงินออม) การรับเงินกองทุนทุกกรณีจะต้องนำมาลงบัญชีในสมุดบัญชีรายรับเพื่อบันทึกควบคุมการรับเงินทุกประเภทเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารประเภทออมทรัพย์
 - 1.2 สมุดบัญชีรายจ่ายเงินกองทุน (เงินออม) การจ่ายเงินทุกกรณีที่จ่ายจากกองทุนเงินออม จะต้องนำมาลงบัญชีรายจ่าย เพื่อบันทึกควบคุมการจ่ายเงินสด และจ่ายเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคาร หรือการโอนเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคารของกองทุน ให้กับผู้รับหรือผู้มีสิทธิ

2. ทะเบียนประกอบด้วย

- 2.1 ทะเบียนคุมค่าของกู้ใช้บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนผู้มายื่นคำขอกู้ (ตามแบบที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกำหนด) เพื่อสรุปวงเงินที่ขอกู้และวงเงินที่คณะกรรมการกองทุนอนุมัติให้กู้ในแต่ละเดือนแต่ละปี

2.2 ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว ใช้บันทึกควบคุมลูกหนี้เงินกู้รายตัว เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและติดตามหนี้โดยแสดงรายละเอียดต่าง ๆ ของลูกหนี้ เช่น วงเงินให้กู้ การรับชำระหนี้ และยอดเงินคงเหลือ

2.3 ทะเบียนคุมเงินฝากตั้งจะ คำหุ้น เงินรับฝากรายตัว ใช้บันทึกควบคุมเงินที่สมาชิกนำมาฝากไว้กับกองทุนหมู่บ้าน เพื่อเป็นเงินออมตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและตรวจสอบกับยอดเงินฝากธนาคารและจ่ายคืนให้สมาชิก

2.4 ทะเบียนคุมทรัพย์สินที่รับเป็นคำหุ้นบริจาคใช้บันทึกรายละเอียดทรัพย์สินที่สมาชิกขอชำระเป็นคำหุ้นแทนเงินสด แต่จะไม่มีกำหนัดรับในสมุดบัญชีรายรับ จนกว่าจะมีการจำหน่ายทรัพย์สินนั้นจริง ๆ หรือ ทรัพย์สินที่ได้จากการรับบริจาค โดยปราศจากภาระผูกพัน

9.8 A-I-C (Appreciation-Influence-Control)

A-I-C เป็นเทคนิคการประชุม แบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์และการระดมสมองที่ทำให้เกิดความเข้าใจสภาพปัญหา จิตความสามารถ ความต้องการ และศักยภาพของผู้เกี่ยวข้องในเรื่องต่าง ๆ งานที่ได้จากการประชุมจากความคิดของคนทุกคน กระบวนการ A-I-C จะใช้การวาดภาพเพื่อสะท้อนประสบการณ์ในอดีต สภาพปัจจุบันกับจินตนาการถึงความมุ่งหวังในอนาคตของสมาชิกทุกคน โดยให้แต่ละคนวาดภาพของตนก่อนนำภาพของทุกคนมาวางรวมกันบนกระดาษแผ่นใหญ่ แล้วจึงต่อเติมรวมภาพของแต่ละคนให้กลมกลืนเป็นภาพใหญ่ของกลุ่มเพียงภาพเดียว

ความหมายของ A-I-C

A-Appreciation คือ การยอมรับชื่นชมความคิดเห็นความรู้สึกของสมาชิกด้วยความเข้าใจในประสบการณ์สภาพและขีดจำกัดของสมาชิก

I-Influence คือ การใช้ประสบการณ์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ของแต่ละคนที่มีอยู่มาช่วยกัน กำหนดวิธีการสำคัญยุทธศาสตร์ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ร่วม หรือ อุดมการณ์ร่วมกันของกลุ่มสมาชิก

C-Control คือ การนำยุทธศาสตร์วิธีสำคัญมากำหนดแผนปฏิบัติการ โดยละเอียดเพื่อให้ปฏิบัติจนบรรลุผลตามเป้าหมายรวมของกลุ่ม

ขั้นตอนของกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ

1. เข้าใจอดีต ทบทวนงาน
2. เข้าใจสภาพ สถานการณ์ปัจจุบัน
3. นำเข้าเสนอให้เข้าใจสภาพปัจจุบัน

4. เป้าหมายอนาคตที่ปรารถนา
5. วิสัยทัศน์รวม
6. แนวทางสู่วิสัยทัศน์รวม
7. วิเคราะห์จำแนกจัดลำดับแนวทางสู่วิสัยทัศน์
8. เลือกแนวทางที่สมควรใจจะทำ
9. ทำแผนปฏิบัติการ
10. เสนอแผนการปฏิบัติการ

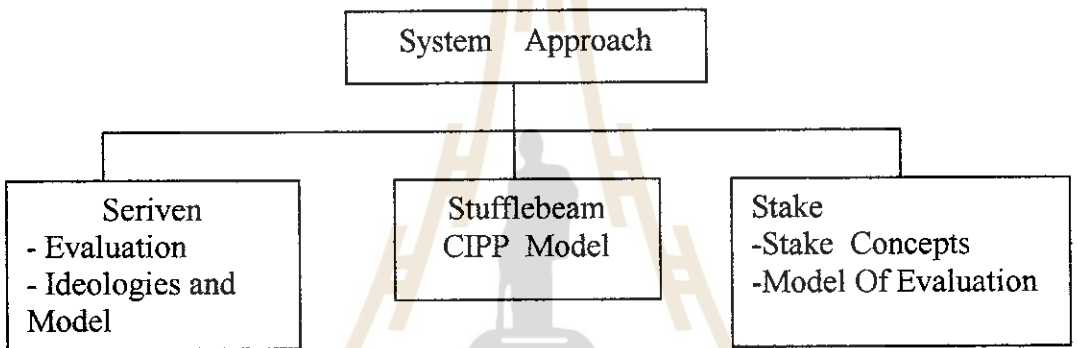

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

1. วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านครั้งนี้ เป็นการประเมินเชิงระบบ (System Approach) เพื่อใช้ในการประเมินเพื่อการพัฒนา ซึ่งการประเมินเชิงระบบนั้นมีนักวิชาการหลายคน ได้สร้างแบบจำลอง (Model) เพื่อใช้ในการประเมิน

แผนภาพที่ 5 แสดงแบบจำลองเพื่อใช้ในการประเมิน

System Approach ประกอบด้วยองค์ประกอบของโครงการ 4 ระบบ คือ Context System, Input System, Process System, และ Product System ซึ่งแต่ละระบบจะต้องประเมิน Context Evaluation, Input Evaluation, Process Evaluation และ Product System

1.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของรายหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้านทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ คนในชุมชนหมู่บ้านหนองคู ทั้งหมด 321 หลังคาเรือน ประชากรทั้งหมด 1,172 คน เพศชาย 598 คน เพศหญิง 574 คน ประชากรที่ใช้ในการประเมินได้แก่

- 2.1.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 2.1.2 ผู้นำชุมชน, ผู้นำกลุ่มอาชีพ, ผู้อาวุโส
- 2.1.3 ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
- 2.1.4 ชาวบ้านในหมู่บ้าน ทั้งที่เป็นสมาชิก และไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุน

หมู่บ้าน

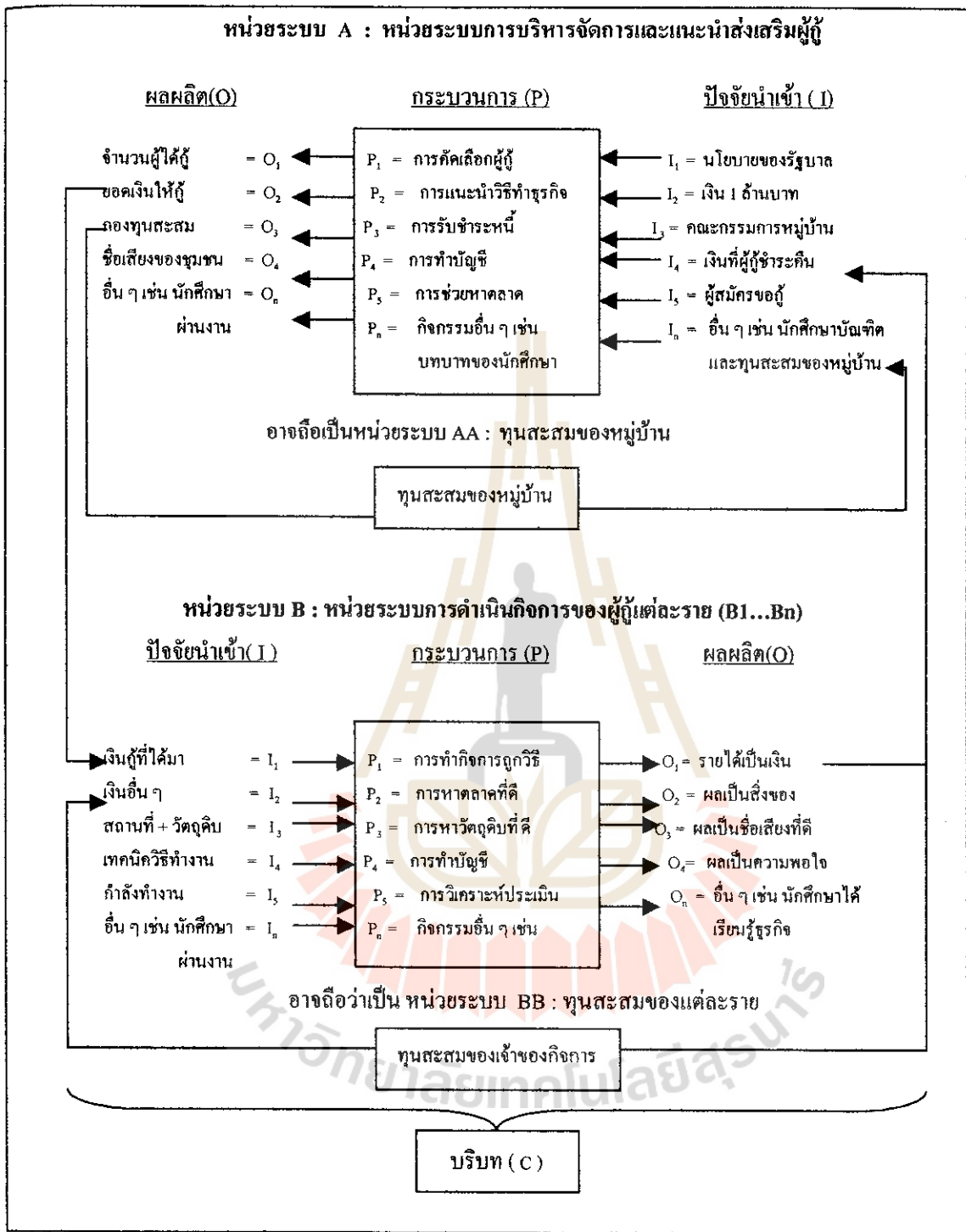
2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง หรือผู้ให้ข้อมูลในการประเมิน ได้แก่ ชาวบ้านในหมู่บ้านหนองคู จำนวน 64 คน จากการสุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 20 จากประชากร 321 หลังคาเรือน ซึ่งเป็นประชากรขนาดเล็ก เช่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน, แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแบบบันทึกการสัมภาษณ์ โดยการเดินตามหมู่บ้านสุ่มแบบหลังเว้นหลัง

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน จะใช้ตัวแบบความคิดเชิงระบบ ซึ่งเป็นกรอบในการระบุตัวบ่งชี้ และตัวแปร สำหรับทำการเก็บข้อมูล ที่เรียกว่า “ชีพชีโมเดล” ดังได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 1 แผนภาพข้างล่างนี้ แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของชีพชีโมเดล ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

แผนภาพที่ 6 แสดงระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้าน แบ่งตามหน่วยระบบเป็น 2 ระบบ คือ

ด้วย

1.1 ปัจจัยนำเข้า ได้แก่

- 1.1.1 นโยบายของรัฐบาล
- 1.1.2 เงิน 1 ล้านบาท
- 1.1.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน
- 1.1.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
- 1.1.5 ผู้สมัครขอกู้
- 1.1.6 ดอกเบี้ยเงินกู้

1.2 กระบวนการ ได้แก่

- 1.2.1 การคัดเลือกผู้กู้
- 1.2.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
- 1.2.3 การรับชำระหนี้
- 1.2.4 การทำบัญชี
- 1.2.5 การช่วยเหลือตลาด

1.3 ผลผลิต ได้แก่

- 1.3.1 จำนวนผู้ได้กู้
- 1.3.2 ยอดเงินให้กู้
- 1.3.3 กองทุนสะสม
- 1.3.4 ชื่อเสียงของชุมชน

2. หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบด้วย

2.1 ปัจจัยนำเข้า ได้แก่

- 2.1.1 เงินที่กู้มาได้
- 2.1.2 สถานที่ + วัตถุประสงค์
- 2.1.3 เทคนิควิธีทำงาน
- 2.1.4 กำลังทำงาน

2.2 กระบวนการ ได้แก่

- 2.2.1 การทำกิจการถูกวิธี
- 2.2.2 การหาตลาดที่ดี
- 2.2.3 การหาวัตถุประสงค์ที่ดี

2.2.4 การทำบัญชี

2.2.5 การวิเคราะห์ประเมิน

2.3 ผลผลิต ได้แก่

2.3.1 รายได้เป็นเงิน

2.3.2 ผลเป็นสิ่งของ

2.3.3 ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี

2.3.4 ผลเป็นความพอใจ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการเป็นเครื่องมือทางสังคมศาสตร์ ได้แก่

4.1 แบบสอบถาม ได้แก่ แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน, แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน, โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์, แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน, แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี และการวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

4.2 แบบสัมภาษณ์ ได้แก่ แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน, แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, แบบรายงานการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน, โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์, แบบบันทึกการสัมภาษณ์ และแบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี

4.3 แบบสังเกต ได้แก่ แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน และการวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้มีการรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

5.1 การเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากพัฒนาชุมชน, เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล

5.2 ทำการสัมภาษณ์จากผู้นำชุมชน และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

5.3 ทำการสังเกตพฤติกรรมของคนในชุมชน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ 2 วิธี ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าสถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย เช่น การสำรวจแบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน 12 ตัวชี้วัด โดยการนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ และคิดเป็นร้อยละของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบสอบถาม และการสังเกต นำมาสรุป เช่น แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

วารสารเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์ 2545 ปีที่ 39 หน้า 37-44 : ผลการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยที่ผ่านมานับเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างกลุ่มคนรายได้ต่ำสุด 20% แรกของประเทศกับกลุ่มคนรายได้สูงสุด 20% แรกของประเทศดีขึ้นตามลำดับ ประชาชนมีการใช้จ่ายต่าง ๆ ในครัวเรือน เพื่อนำมาซึ่งความอยู่ดีมีสุขเพิ่มขึ้นด้วยเป็นเหตุให้จำนวน “คนจน” ลดลงเหลือเพียง 6.8 ล้านคนในปี 2539

แต่หลังจากประเทศไทยประสบกับวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 เป็นต้นมา ทำให้จำนวน “คนจน” ในปี 2543 เพิ่มขึ้นเป็น 8.9 ล้านคน และกลุ่ม “คนเกือบจน” เพิ่มขึ้นอีก 0.2 ล้านคน ซึ่งคนกลุ่มนี้พร้อมที่จะเปลี่ยนสถานภาพมาเป็นกลุ่ม “คนจน” ได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ในด้านความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่ม “คนจน” กับกลุ่ม “คนรวย” ก็มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้ ผลจากวิกฤติเศรษฐกิจดังกล่าว ทำให้ประชาชนลดการใช้จ่ายในครัวเรือนในอัตราที่มากกว่าการลดลงของรายได้ให้เห็นได้ชัด เนื่องจากประชาชนอาจไม่มั่นใจต่อสถานการณ์เศรษฐกิจของไทยที่ยังไม่ฟื้นตัวได้มากเท่าที่ควร

ในด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน ปรากฏว่า รัฐบาลในปัจจุบันได้ประกาศ “สงครามกับความยากจน” ที่จะต้องมีการดำเนินการอย่างเร่งด่วนและจริงจังมากยิ่งขึ้น โดยรัฐบาลได้กำหนด ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนแบบยั่งยืน รวมถึงผู้ด้อยโอกาสเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหา “คนจน” ที่ “ขัดสนทางเศรษฐกิจหรือด้านรายได้ในการยังชีพ” และ กลุ่มคนยากจน “เชิงโครงสร้าง” ที่เกิดจากความขัดสนในหลาย ๆ ด้าน อาทิ ด้านที่ดิน สาธารณสุข การศึกษา เป็นต้น

การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ฯ ของรัฐบาลดังกล่าวต้องเผชิญกับปัญหาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ กระบวนการแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติของภาครัฐ ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับผู้คนต่าง ๆ เป็นจำนวนมากและกลไกการปฏิบัติที่มีความซับซ้อน ตลอดจนต้องมีการ

ปรับความคิดและทัศนคติของผู้ที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ใหม่ ซึ่งจะสามารด์ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ภายใต้ นโยบายของรัฐบาลและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาฐานรากของสังคมไทยให้มี ศักยภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างมั่นคง ยั่งยืนต่อไป

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

อุตสาหกรรมสาร ประจำเดือน มีนาคม-เมษายน 2543 ปีที่ 43 หน้า 45-52 : เมื่อปี 2530 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมกระทรวงอุตสาหกรรม ได้ริเริ่มเสนอแนะการ ออกกฎหมาย ว่าด้วยการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Industries, SMIs) เพื่อเป็นกฎหมายพื้นฐานในการจัดกระบวนการส่งเสริมพัฒนา SMEs ให้มีความ เข้มแข็งเป็นระบบ และเกิดความต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม แนวความคิดนี้ยังมีได้มีการตอบรับและสานต่อให้เป็น รูปธรรมจากฝ่ายบริหารและขาดกระแสสนับสนุนจากกลุ่มต่าง ๆ เนื่องจาก ในยุคดังกล่าวภาวะ เศรษฐกิจ และการประกอบธุรกิจของประเทศกำลังเฟื่องฟู ธุรกิจต่าง ๆ ทั้งรายเล็กและรายใหญ่ ส่วนได้รับประโยชน์จากผลพวงของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ต่างจึงมุ่งแสวงหาและเก็บเกี่ยว ดอกผลในระยะสั้นไม่ค่อยสนใจมากนักกับอนาคตในระยะยาว

จนกระทั่งเกิดวิกฤติเศรษฐกิจอย่างรุนแรงกับประเทศไทย เมื่อกลางปี 2540 ซึ่งส่งผลให้กระทบอย่างใหญ่หลวงต่อธุรกิจอุตสาหกรรมน้อยใหญ่ จึงได้เกิดความตระหนัก และเกิดกระแสยุทธศาสตร์การส่งเสริมพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises, SMEs) เพื่อเป็นกลไกในการฟื้นฟูเศรษฐกิจและการผลักดันการพัฒนา ประเทศที่มุ่งไปสู่ความมั่นคงและยั่งยืน

หลักการและเหตุผล

SMEs ซึ่งประกอบด้วยกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้งภาคการผลิต การค้า และการบริการนั้นเป็นกลุ่มวิสาหกิจส่วนใหญ่ของประเทศ มีความสำคัญต่อกระบวนการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แต่ยังคงขาดความสามารถในการประกอบการ ทั้งทางด้านเทคโนโลยี การผลิต การจัดการ และการเงิน ทำให้ไม่อาจแข่งขันกับวิสาหกิจขนาดใหญ่ได้ การบริการ และการค้า จึงทำให้ SMEs ประสบภาวะที่ต้องแข่งขันกับกิจการทำนองเดียวกันมากยิ่งขึ้น ทั้งระดับภายในประเทศและระดับนานาชาติ ดังนั้นเพื่อ SMEs สามารถพัฒนากิจการให้เกิด ความเข้มแข็งมี ประสิทธิภาพและเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้ สมควรจัดตั้ง สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สำนักงานส่งเสริม SMEs) เป็นศูนย์กลางประสานระบบการทำงานของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือองค์กร

เอกชนที่มีหน้าที่ส่งเสริม SMEs เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริม SMEs ก็เพื่อสร้างกฎหมาย พื้นฐานที่วางระบบและกลไกในการปฏิบัติงานส่งเสริมพัฒนาและสนับสนุน SMEs ใน 4 เรื่องหลัก ๆ คือ

1. เป็นกลไกในการกำหนดนโยบายและแผนส่งเสริมพัฒนา SMEs (โดยคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม) ให้เป็นเอกภาพและเกิดความต่อเนื่อง
2. เป็นกลไกการนำนโยบายและแผนส่งเสริมพัฒนา SMEs ไปจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อให้หน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง (กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานของรัฐวิสาหกิจหรือองค์กรเอกชน) นำไปปฏิบัติให้เกิดการประสานและเกื้อกูลกัน
3. เป็นกลไกให้อำนาจคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (คณะกรรมการส่งเสริม SMEs) เสนอแนะให้มีการจัดสิทธิและประโยชน์จูงใจที่เป็นธรรมและเหมาะสมสำหรับ SMEs
4. เป็นกลไกจัดตั้งและการบริหารกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (กองทุนส่งเสริม SMEs) อันเป็นกองทุนเสริมนโยบาย ที่จะผลักดันงานในการส่งเสริมสนับสนุน SMEs ตามแผนปฏิบัติการให้เกิดผล โดยเฉพาะในเรื่องที่จำเป็นเร่งด่วนและเรื่องทีก่อให้เกิดความเป็นธรรมมากขึ้นกับ SMEs

แผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

1. สำนักงานส่งเสริม SMEs จัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริม SMEs โดยร่วมมือกับส่วนราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจและองค์กรเอกชน แผนปฏิบัติดังกล่าวต้องสอดคล้องกับนโยบายและแผนที่คณะกรรมการส่งเสริม SMEs กำหนดแผนปฏิบัติการนี้ต้องนำเสนอคณะกรรมการบริหารสำนักงานส่งเสริม SMEs เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริม SMEs พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนที่จะประกาศในราชกิจจานุเบกษา
2. แผนปฏิบัติการส่งเสริม SMEs อาจทำเป็นแผนระยะสั้น ระยะกลาง หรือระยะยาว แต่ทั้งนี้ควรจะต้องครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- การพัฒนา SMEs ในภูมิภาคในชุมชนและท้องถิ่นชนบท
- การสนับสนุนช่วยเหลือด้านการเงิน
- การพัฒนาจัดตั้งตลาดทุนสำหรับ SMEs
- การพัฒนาผู้ประกอบการและบุคลากร

- การพัฒนากิจการ SMEs ด้านการจัดการสาขาต่าง ๆ
- การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์รวมทั้งการสร้างภาพลักษณ์

ของสินค้า

- การส่งเสริมด้านการตลาด
- การส่งเสริมด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีรวมทั้งการพัฒนา

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

- การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร
- การส่งเสริมความเชื่อมโยงระหว่างวิสาหกิจขนาดต่าง ๆ
- การส่งเสริมการรวมกลุ่มของ SMEs
- การพัฒนาส่งเสริมองค์กรเอกชนที่มีบทบาทสนับสนุน SMEs
- การจัดตั้งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน
- การให้สิทธิประโยชน์แก่ SMEs เพื่อขจัดความเสียเปรียบ
- การส่งเสริมอนุรักษ์พลังงานสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัย
- การปรับปรุง แก้ไข กฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค
- การส่งเสริมด้านลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้าและ

ทรัพย์สินทางปัญญาอื่น

- เรื่องอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการก่อตั้งการขยายกิจการ SMEs ให้สามารถอยู่รอดและแข่งขันได้

3. หน่วยงานปฏิบัติการต้องดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการส่งเสริม SMEs ในส่วนที่เกี่ยวข้องและต้องรายงานผลการดำเนินการต่อคณะกรรมการส่งเสริม SMEs อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

4. หน่วยงานปฏิบัติการต้องจัดทำข้อมูล SMEs ที่เกี่ยวข้อง (ตามที่คณะกรรมการส่งเสริม SMEs กำหนด) เพื่อเผยแพร่และส่งให้สำนักงานส่งเสริม SMEs ประอบการจัดทำนโยบายและแผน

5. SMEs และองค์กรเอกชน มีหน้าที่ต้องรายงานข้อมูลตามที่คณะกรรมการส่งเสริม SMEs กำหนด ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการจัดทำนโยบายและแผน (ถ้าไม่รายงานข้อมูลอาจจะถูกตัดสิทธิการได้รับสิทธิและประโยชน์จากการส่งเสริมของรัฐ)

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

สยามจดหมายเหตุ ประจำเดือน กุมภาพันธ์ 2545 ปีที่ 27 หน้า 146 - 147 การไหลออกของเงินทุนและดุลการชำระเงินที่ขาดดุล ทั้งนี้การไหลออกของเงินทุนน่าที่จะยังคงมีอย่างต่อเนื่องในช่วงที่เหลือของปี 2543 และในปี 2544 อันเป็นผลจาก

1. การที่ผลต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยในแต่ละประเทศ ที่น่าจะยังคงอยู่ในระดับที่สูงเนื่องจากการดำเนินนโยบายอัตราดอกเบี้ยต่ำในประเทศ เพื่อช่วยระดับการครองการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ

2. การชำระคืนหนี้ต่างประเทศ โดยยอดหนี้คงค้างของภาคเอกชนยังคงสูงถึงกว่า 4.8 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในขณะที่การชำระหนี้คืน IMF โดยธนาคารแห่งประเทศไทยในปี 2544 ก็คาดว่าจะเท่ากับราว 3.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ขณะเดียวกันฐานะการเงินดุลบัญชีเดินสะพัดที่ลดลงน่าจะส่งผลกระทบต่อตัวแปรต่อไปนี้ คือ

1) ดุลการชำระเงินซึ่งคาดว่าจะขาดดุลในปี 2543 ประมาณ 2.2 - 2.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในขณะที่อาจจะขาดดุลในปี 2544 อีกประมาณ 1-3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

2) ฐานะทุนสำรองระหว่างประเทศ ที่คาดว่าจะลดลงตามการขาดดุลการชำระเงินดังกล่าว

3) ปริมาณสภาพคล่องส่วนเกินในระบบสถาบันการเงิน ที่คงจะลดลงตามฐานะการขาดดุลการชำระเงินเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสภาพคล่องส่วนเกินดังกล่าวยังคงมีอยู่มากถึงราว 5 แสนล้านบาท ก็น่าที่จะสามารถรองรับการขาดดุลการชำระเงินทั้งในปี 2543 และ 2544 ได้ โดยไม่น่าจะส่งผลกระทบต่ออัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินภายในประเทศ

การขาดดุลการชำระเงินและการลดลงของระดับทุนสำรองระหว่างประเทศดังกล่าวจะทำให้ค่าเงินบาทตกอยู่ภายใต้แรงกดดัน รวมทั้งมีความผันผวนได้ ทั้งนี้สถานการณ์ของค่าเงินบาทโดยเฉลี่ยแล้วเงินบาทอาจจะมีค่าเฉลี่ยที่ 43.50 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ในขณะที่อาจมีความผันผวนหากเป็นบางช่วงตามปัจจัยที่มากกระทบ เช่น การเคลื่อนย้ายเงินทุนออกนอกประเทศ และการเคลื่อนไหวของค่าเงินในตลาดภูมิภาค รวมทั้งสถานการณ์ทางการเมืองในประเทศ โดยในช่วงการผันผวนดังกล่าวค่าเงินบาทก็อาจจะหลุดออกจากรอบ 44-45 บาทก็ได้ อย่างไรก็ตาม คาดว่าธนาคารแห่งประเทศไทย คงจะเข้ามาดูแลเสถียรภาพของค่าเงินบาทเป็นระยะ ๆ เพื่อมิให้ค่าเงินบาทมีความผันผวนมากจนอาจเป็นผลลบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศได้

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

วารสารเศรษฐกิจและสังคม หน้า 57-66 : การที่คนเราอยู่ดีมีสุขได้นั้น นอกจากจำเป็นต้องมีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้พอเพียงกับการดำรงชีพแล้วยังต้องมีคุณภาพชีวิตที่ดี นับตั้งแต่การมีที่อยู่อาศัย มีสาธารณูปโภคพอเพียง มีความปลอดภัยในชีวิต รวมทั้งการได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีพด้วย

ความผูกพันระหว่างคนกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นความผูกพันที่มีมาตั้งแต่ในอดีตจวบจนถึงปัจจุบัน จนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ความสัมพันธ์

ระหว่าง “คน กับดิน น้ำ อากาศ และป่าไม้” เป็นความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันเป็นลูกโซ่อย่างเป็นระบบ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นแหล่งผลิตปัจจัยสี่ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของคน ได้แก่ “ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค” ความสัมพันธ์ของทรัพยากรธรรมชาติกับสิ่งมีชีวิต จึงเป็นความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกันในระบบนิเวศน์ หากระบบนิเวศน์ถูกทำลายหรือไม่สมดุลผลกระทบที่เกิดขึ้นก็จะเชื่อมโยงกันเป็นลูกโซ่ไปทั้งระบบด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่างเช่น “คน ใช้สารเคมีอันตราย เกิดสารตกค้างในผลผลิตที่ใช้เป็นอาหาร ดินเสีย น้ำเสีย สัตว์น้ำสูญพันธุ์ ดินไม้ไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้ ป่าถูกทำลาย ไม่มีดินไม้ฟอกอากาศบริสุทธิ์ ไม่มีป่าดูดซับน้ำ ดูดความชื้น ฝนแล้ง ป่าแห้งแล้ง เกิดไฟป่า สัตว์ป่า ไม้ป่าสูญพันธุ์ น้ำป่าไหลหลากท่วมที่ทำกิน ผู้คนอดอยาก” ซึ่งผลกระทบของการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่ระมัดระวังดังกล่าว กำลังเป็นปัญหาที่สำคัญที่เกิดขึ้นในทั่วทุกภูมิภาคของโลก

ดังนั้น ในการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม เพื่อนำมาซึ่งความอยู่ดีมีสุขของคนไทยทุกคนนั้น จำเป็นต้องสร้างจิตสำนึกให้ทุกภาคส่วนในสังคม มีการประสานร่วมมือและร่วมทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างสภาพแวดล้อมรอบตัวคนให้อยู่ในสถานะที่ดี คนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและมีคุณภาพ ขณะเดียวกันควรร่วมกันขยายผล “ความอยู่ดีมีสุข” ให้บังเกิดขึ้นกับกลุ่มทั้งในเขตเมืองและชนบททั่วประเทศ ด้วยการร่วมกันสร้างสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเราให้ดีขึ้น เพื่อนำมาซึ่งความอยู่ดีมีสุขของคนไทยทุกคน

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

สารสถิติ ประจำเดือน พฤษภาคม 2545 ปีที่ 13 หน้า 5 : สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ดำเนินการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พบว่า รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนโดยรวมทั่วประเทศในปี 2544 เพิ่มขึ้นจากปี 2543 เพียงเล็กน้อย (ร้อยละ 0.3) โดยที่ครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 6.6 ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของรายได้จากการทำนาเกษตร และเงินที่ได้รับเป็นการช่วยเหลือ ส่วนครัวเรือนในภาคเหนือมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.2 ซึ่งรายได้ที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่ เป็นรายได้จากการประกอบธุรกิจไม่ใช้การเกษตรและรายได้จากค่าแรงและเงินเดือนขณะที่ครัวเรือนในภาคกลางและภาคใต้ รวมทั้งกรุงเทพมหานครและ 3 จังหวัดรอบกรุงเทพฯ มีรายได้ลดลงประมาณร้อยละ 2-4 ในด้านค่าใช้จ่ายของครัวเรือนนั้น พบว่า ครัวเรือนทั่วประเทศมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.8 โดยที่ครัวเรือนในทุกภาคมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้น ยกเว้นครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดรอบกรุงเทพฯ ที่มีการใช้จ่ายลดลงในอัตราร้อยละ 3.7 ครัวเรือนในภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นอยู่ระหว่างร้อยละ 3 - 5 ซึ่ง

ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร และค่าที่อยู่อาศัย และเครื่องใช้ในบ้าน ส่วนครัวเรือนในภาคเหนือใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย

สำหรับหนี้สินของครัวเรือน โดยรวมทั่วประเทศลดลงเพียงร้อยละ 0.2 ครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง มีหนี้สินต่อครัวเรือนลดลงร้อยละ 9-10 ในขณะที่ครัวเรือนในกรุงเทพฯ และ 3 จังหวัด และครัวเรือนในภาคเหนือมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.6 และ 13.8 ตามลำดับ ส่วนครัวเรือนในภาคใต้มีหนี้สินเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย

สำหรับหนี้สินของครัวเรือนนั้น พบว่าโดยส่วนใหญ่แล้วมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะครัวเรือนคนงานเกษตร มีหนี้สินเพิ่มมากขึ้นกว่ากลุ่มอื่น ๆ

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

วารสารเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์ 2545 ปีที่ 39 หน้า 40-41 : ภายหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจคนในชนบทได้มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 17.3 ในปี 2541 และ 19.1 ในปี 2543 หรือเท่ากับ 8.16 ล้านคน ขณะที่คนจนในเมืองกลับมีสัดส่วนลดลงเหลือร้อยละ 1.5 ในช่วงระยะเดียวกัน

สำหรับสาเหตุที่คนจนในชนบทเพิ่มขึ้นหลังเกิดวิกฤตนั้น น่าจะมาจากปัจจัยของคนตกงานที่มีเพิ่มมากขึ้นและคนเหล่านี้ได้อพยพโยกย้ายกลับไปสู่ภูมิลำเนาเดิม ทำให้ครัวเรือนในชนบทต้องรับภาระในการเลี้ยงดูมากขึ้นประกอบกับการไม่มีแหล่งงานในชนบทรองรับที่เพียงพอ และภาวะการผลิต การเกษตรซึ่งเป็นรายได้ที่สำคัญของคนชนบท ต้องประสบกับปัญหาการผลิตหรือภาวะราคาสินค้าตกต่ำ ทำให้ภาคชนบทมีรายได้ลดน้อยลง ส่งผลให้จำนวนคนจนในชนบทเพิ่มมากขึ้น มีประชากรมากขึ้น กิจกรรมกองทุนหมู่บ้านทุกฝ่ายควรต้องตระหนักให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งของเป้าหมาย “การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน” ภายในโครงการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งในด้านมิติด้านศักยภาพ การริเริ่ม และขยายผลผลิตภายในชุมชน มิติด้านความสามารถบริหารจัดการด้วยตนเอง และการสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่พึ่งพาตนเองได้ก่อนการกระจายผลผลิตสู่ภายนอกหรือประชาคมโลก

การผลิตเพื่อศักยภาพการพึ่งพาตนเองให้มั่นคงเข้มแข็ง และพอเพียงสำหรับชุมชนเสียก่อนอาจกลายเป็นการหักมุมวนกลับไปหาสภาวะการพัฒนาที่ล้มเหลวแบบเดิมได้ในทางปฏิบัติ

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

มติชน ประจำวันที่ 5 สิงหาคม 2545 ปีที่ 25 หน้า 10 : วิถีชีวิตของเด็กไทยยุคใหม่ “เจนเนอเรชั่นเอ็กซ์” มุ่งเน้นค่านิยมเลือกเป้าหมายของชีวิต (มติชน, 5 สิงหาคม 2545 : 10) คือ การได้ประสบความสำเร็จในชีวิต ความมั่นคงของครอบครัว ชีวิตที่สุขสบายเป็น

อันดับแรก ๆ ขณะที่เลือกในการเสียดสี การทำบุญสะสมเพื่อชีวิตหน้า หรือความมั่นคงของชาติไว้ในอันดับท้าย ๆ ส่วนค่านิยมเรื่องชีวิตแต่งงานที่มีความสุข มีรายได้ดี มีอาชีพก้าวหน้า ให้เวลากับครอบครัวเป็น “สิ่งสำคัญในชีวิต” ในทางกลับกันค่านิยมที่ได้ทำงานอาสาสมัครเพื่อสังคม หรือเรื่องศาสนา กลายเป็นค่านิยมอันดับสุดท้ายของเด็กไทยยุคนี้

สังคมประเพณี	สังคมสมัยใหม่/ยุคโลกาภิวัตน์
1. สังคมเกษตรกรรม	สังคมที่มุ่งพัฒนาเป็นอุตสาหกรรม
2. วัฒนธรรมพุทธ (ไม่โลก ไม่สะสม)	ทุนนิยม (ใช้เงินและสะสม)
3. วัฒนธรรมชุมชน	ก้าวสู่ชีวิตแบบเมือง
4. ฮีตสิบสอง คองสิบสี่	กฎหมาย
5. ครอบครัวเครือญาติ	ปัจเจกนิยม
6. โกลีศัทธิชนชาติ	มุ่งมั่นเอาชนะชนชาติ
7. ระบบอุปถัมภ์	การพยายามพัฒนาเข้าสู่ประชาธิปไตย

ตารางที่ 1 ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมไทยในปัจจุบัน อาจสรุปเปรียบเทียบได้ดังนี้ (วารสารสุขโขทัยธรรมมาธิราช ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2544 ปีที่ 14 หน้า 5-12)

ข้อคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในกระแสวัฒนธรรมโลก

ปัจจุบัน เป็นยุคโลกาภิวัตน์หรือโลกาภิวัตน์ (Globalization) การแผ่ขยายของวัฒนธรรมจากศูนย์กลางที่สำคัญหลายแห่ง ทั้งในยุโรป อเมริกา และเอเชีย เข้าสู่ประเทศไทยนั้นเป็นไปรวดเร็วยิ่งผ่านสื่อมวลชนรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนการสื่อสารโทรคมนาคมที่ทันสมัยเข้ากับวัฒนธรรมเดิมของไทยที่เปิดกว้างยอมรับการติดต่อสื่อสารกับวัฒนธรรมอื่น ๆ เสมอมา สภาพการณ์เช่นนี้ก่อให้เกิดความหวังใยการคงอยู่ของวัฒนธรรมไทยในกระแสวัฒนธรรมโลก รัฐบาลไทยตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมไทยมากกว่าสี่ห้าทศวรรษแล้ว มีการตั้งสภาวัฒนธรรมในสมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ต่อมาในสมัยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติก็มีการตั้งคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นต้น ในปีนี้เอง (พ.ศ.2537) ก็มีโครงการส่งเสริมรณรงค์รักษาวัฒนธรรมไทย มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนช่วยกันรักษาวัฒนธรรมที่ดึงมาของชาติ เช่น ความมีน้ำใจ (ไม่พูดถึงการชอบเล่นการพนัน คี๋มสุรา และค่าน้ำพริกละลายแม่น้ำในการจัดงานบวช งานแต่งงาน ซึ่งดูเหมือนเป็นมรดกของวัฒนธรรมไทยเช่นกัน)

สภาพปัญหาของโลกในทุกวันนี้ นับตั้งแต่สภาพมลภาวะต่าง ๆ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาการกระจุกตัวของความมั่งคั่ง และปัญหาความยากจนเสื่อมโทรมที่กระจายไปทั่ว

ความอดอยาก การแพร่ระบาดของโรคภัย การใช้สารเสพติด ปัญหาความรุนแรงในเมืองสงคราม ระหว่างเชื้อชาติและชุมชนต่าง ๆ ล้วนสะท้อนให้เห็นถึง ปัญหาหลายด้านหลายประการของอารยธรรมโลกในกระแสโลกาภิวัตน์ การที่สังคมไทยเริ่มตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และพยายามปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตหรือวัฒนธรรมไทยใหม่ เพื่อสร้างสังคมที่ช่วยเหลือเกื้อกูล และสามารถพึ่งตนเองได้ ตามคติทางพุทธศาสนาแทนการล่องลอยไหลไปตามกระแสวัฒนธรรมโลกโดยไร้ทิศทางของตนเอง อาจเป็นทางออกที่เป็นบทเรียนแก่สังคมอื่น ๆ ได้

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านหนองคู

หมู่บ้านหนองคู เป็นหมู่บ้านที่ก่อตั้งมานานกว่า 500 ปีแล้ว พื้นที่สมัยก่อนเป็นที่ราบสูง มีสภาพเป็นป่า และมีหนองน้ำอยู่ปากทางเข้าหมู่บ้าน ชาวบ้านสมัยก่อนและชาวบ้านใกล้เคียงจะใช้น้ำในหนองน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค และเพื่อการปลูกพืชผัก ชาวบ้านจึงตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่า “หนองคู” ปัจจุบันบ้านหนองคูมีความเจริญขึ้นเรื่อย ๆ มีการสร้างบ้านเรือนขึ้นอย่างมากมาย มีการขุดรอกหนองน้ำจนเป็นอ่างเก็บน้ำ ปัจจุบันมีอ่างเก็บน้ำอยู่ 2 แห่ง คือ อ่างเก็บน้ำหนองคู และอ่างเก็บน้ำหนองหัวช้าง ซึ่งชาวบ้านสามารถใช้ในการอุปโภคและบริโภคได้ตลอดทั้งปี มีไฟฟ้า น้ำประปา ถนนคอนกรีต มีโรงเรียน 2 แห่ง คือ โรงเรียนรัฐราษฎร์รังสรรค์ เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา และโรงเรียนขามทะเลสอวิทยา เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

บ้านหนองคู ตั้งอยู่ที่อำเภอขามทะเลสอ ตำบลขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ตั้งอยู่ในกลางระหว่าง 4 หมู่บ้านติดต่อกัน คือ ทิศเหนือติดหมู่บ้านบึงอ้อตำบลบึงอ้อ ทิศใต้ติดหมู่บ้านละลมหม้อตำบลโคกกรวด ทิศตะวันออกติดหมู่บ้านสีจานตำบลขามทะเลสอ และทิศตะวันตกติดหมู่บ้านน้ำจ้ำตำบลโป่งแดง อาชีพส่วนใหญ่ของชาวบ้าน คือ ทำนา-ทำไร่ เพราะเป็นอาชีพที่ทำมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

ปัจจุบันหมู่บ้านหนองคู มีความเจริญก้าวหน้าขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากมีประชากรเพิ่มมากขึ้น และมีการสร้างบ้านเรือนมากขึ้น มีการสร้างถนนหนทางเพื่อการเดินทางไปมาสะดวก มีรถโดยสารประจำทางผ่านกลางหมู่บ้าน มีอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย เช่น วิทยุ โทรทัศน์ โทรศัพท์ ไปรษณีย์ ปัจจุบันบ้านหนองคูมีประชากรทั้งหมด 1,172 คน เป็นเพศชาย 598 คน และเพศหญิง 574 คน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 321 หลังคาเรือน โดยการจำแนกกลุ่มอายุของ ประชากรได้ดังต่อไปนี้

ช่วงอายุ	จำนวน (คน)
วัย 1 วัน – 3 ปีเต็ม	83
3 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	33
6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	115
12 ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม	52
15 ปี 1 วัน – 18 ปีเต็ม	87
18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม	563
50 ปี 1 วัน – 60 ปีเต็ม	96
60 ปี 1 วันขึ้นไป	143

ตารางที่ 2 แสดงการจำแนกช่วงอายุของประชากรหมู่บ้านหนองคู

จากตารางพบว่าประชากรที่มีช่วงอายุ 18–50 ปี มีจำนวนมากที่สุด และประชากรช่วงอายุ 3-6 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด ประชากรซึ่งเป็นผู้พิการมีจำนวน 9 คน การศึกษา

โรงเรียนระดับประถมศึกษาในหมู่บ้านชื่อ โรงเรียนรัฐราษฎร์รังสรรค์
ตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2502 ปัจจุบันมีครู 18 คน

โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในหมู่บ้านชื่อ โรงเรียนขามทะเลสอวิทยา
ตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2517 ปัจจุบันมีครู 57 คน

โรงเรียนในหมู่บ้านทั้งหมดมีครูรวม 75 คน จบการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวนครู (คน)
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2
ปริญญาตรี	68
ปริญญาโท	5

ตารางที่ 3 แสดงระดับการศึกษาของครู โรงเรียนในหมู่บ้านทั้งหมด

โรงเรียนในหมู่บ้านมีครูที่สอนจบสาขาวิชา ดังนี้

วิชาเอก	จำนวนครู
บริหาร โรงเรียน	2
ประถม	16
บริหารการศึกษา	4
คอมพิวเตอร์	3
พลศึกษา	4
คณิตศาสตร์	1
ชีววิทยา	1
วิทยาศาสตร์	4

ตารางที่ 4 แสดงสาขาวิชาเอกของครู โรงเรียนในหมู่บ้านที่จบ
จำนวนนักเรียนในโรงเรียนระดับอนุบาล ประถม และมัธยมศึกษา

ระดับชั้น	จำนวนห้อง	จำนวนนักเรียน (คน)
อนุบาล 1	1	34
อนุบาล 2	1	36
ป.1	2	55
ป.2	2	70
ป.3	2	68
ป.4	2	75
ป.5	2	84
ป.6	2	64
ม.1	7	248
ม.2	7	283
ม.3	6	229
ม.4	4	164
ม.5	4	133
ม.6	4	138

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนนักเรียนในโรงเรียนระดับอนุบาล ประถม และมัธยมศึกษา

แหล่งน้ำในหมู่บ้าน

ปัจจุบันหมู่บ้านหนองคูมีอ่างเก็บน้ำอยู่ 2 แห่ง คือ

1. อ่างเก็บน้ำหนองคู จะอยู่ปากทางเข้าหมู่บ้าน ชาวบ้านในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียงใช้เพื่อการอุปโภคและบริโภค
2. อ่างเก็บน้ำหนองหัวช้าง จะอยู่ออกไปในทุ่งนา ชาวบ้านใช้สำหรับปลูกพืชผักสวนครัว เพื่อการบริโภคและขายเพื่อเลี้ยงครอบครัว

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้านหนองคู

การประกอบอาชีพของคนในหมู่บ้าน มีดังนี้

1. อาชีพทำนา 52 ครอบครัว ได้แก่ นาดำ, นาหว่าน
 2. อาชีพทำไร่ 55 ครอบครัว ได้แก่ ไร่มันสำปะหลัง, ไร่มะม่วง
 3. อาชีพค้าขาย 20 ครอบครัว ได้แก่ ขายของชำ, ขายบริการ และ
 4. อาชีพรับจ้าง 152 ครอบครัว ได้แก่ รับจ้างทั่วไป
 5. อาชีพเลี้ยงสัตว์ 7 ครอบครัว ได้แก่ สุกร, โคนกระบือ, ปลา, ไก่
 6. รับราชการ 35 ครอบครัว ได้แก่ ข้าราชการครู, ตำรวจ, ทหาร
- รายได้ของคนในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัว โดยสรุปทั้งหมด

เบ็ดเตล็ด

ประมาณ

1.	5,000 – 10,000	บาท	มี	19	ครอบครัว
2.	10,000 – 20,000	บาท	มี	53	ครอบครัว
3.	20,000 – 30,000	บาท	มี	76	ครอบครัว
4.	30,000 – 50,000	บาท	มี	87	ครอบครัว
5.	50,000 – 100,000	บาท	มี	86	ครอบครัว

ด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้านหนองคูจะพบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด ซึ่งจะมีทั้งออกไปรับจ้างต่างจังหวัด และในจังหวัด รายได้เฉลี่ยส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับ 30,000 – 50,000 บาทต่อปี ความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านจึงอยู่ในระดับปานกลาง มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

ในรอบ 1 ปี ชาวบ้านหนองคู จะมีวัฒนธรรมประเพณี ดังต่อไปนี้ คือ

1. เดือนมกราคมทำบุญวันขึ้นปีใหม่ (ทำบุญตักบาตร)
2. เดือนเมษายนทำบุญวันสงกรานต์ (รดน้ำพระ, รดน้ำผู้สูงอายุ)

3. เดือนกรกฎาคมทำบุญวันเข้าพรรษา (ทำบุญตักบาตร)
4. เดือนสิงหาคมทำบุญวันเฉลิมพระชนมพรรษาวันแม่ (ทำบุญตักบาตร)
5. เดือนตุลาคมทำบุญวันลอยกระทง (ตักบาตรเทโว และเทศน์มหาชาติ)
6. เดือนธันวาคมทำบุญวันเฉลิมพระชนมพรรษาวันพ่อ (ทำบุญตักบาตร)

1.2.5 ข้อมูลด้านอื่น ๆ

1. ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

การประกอบอาชีพของประชากรในหมู่บ้านหนองคู จะแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ บางคนจะประกอบอาชีพหลักอย่างเดียวโดยไม่ได้ทำอาชีพอื่นเสริม และบางคนจะประกอบอาชีพหลายอย่าง เช่น บางคนมีที่ดินทำกินเองก็จะมีอาชีพหลัก คือ ทำนา หรือทำไร่ เมื่อว่างก็จะออกไปรับจ้างเพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัว

2. วัฒนธรรมประเพณีที่เด่น ๆ

ทุก ๆ ปี ชาวบ้านหนองคูจะมีกิจกรรมร่วมกันในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีที่นับถือกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ คือ ประเพณีไว้ศาลดาบู่ในหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้เดินเรียกรายเงินจากชาวบ้าน เพื่อนำมาใช้จ่ายในการประกอบพิธี ชาวบ้านก็จะมาร่วมกันประกอบพิธีเพื่อเป็นสิริมงคลให้กับหมู่บ้าน ซึ่งเป็นความเชื่อของคนสมัยก่อน

3. ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดี

ในหมู่บ้านหนองคูมีลักษณะที่เป็นศักยภาพที่ดี ได้แก่

3.1 ผู้นำชุมชน คือ ประธานกองทุนหมู่บ้านหนองคู เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานสูง ทำงานเพื่อหมู่บ้าน เสียสละ และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของคนในชุมชน

3.2 กลุ่มสตรีในหมู่บ้าน จะมีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมในช่วงเย็นจัดตั้งกลุ่มแปรรูปอาหาร เช่น กลุ่มแปรรูปน้ำพริก, กลุ่มแปรรูปขนมปัง, กลุ่มแปรรูปกล้วย เป็นต้น นำไปจำหน่ายตามงานต่าง ๆ ของกลุ่มแม่บ้าน และจำหน่ายอยู่ที่ศูนย์แปรรูปอาหารเพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัว

3.3 เยาวชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะเล่นกีฬากันช่วงเย็นหลังเลิกเรียน ที่สวนสุขภาพในหมู่บ้าน

3.4 ผู้นำทางศาสนาในวัดหนองคูจะพัฒนาวัดอยู่ตลอดจนเป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง ชาวบ้านให้ความร่วมมือ และเคารพนับถือ ในช่วงเข้าพรรษา 3 เดือน ทุกวันพระผู้สูงอายุจะนุ่งขาวห่มขาวเพื่อเข้าวัดปฏิบัติธรรม

4. ลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็ง

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 15 คน แต่ทำงานกันอยู่เพียง 3 คน ส่วนที่เหลืออีก 12 คน ไม่ได้ช่วยทำอะไรให้เกิดประโยชน์กับกองทุนเลย แต่งตั้งตำแหน่งเลย ๆ จึงจะทำให้ชุมชนไม่เข้มแข็ง

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองคูโดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองคู จากการสัมภาษณ์ สังเกต พฤติกรรม และการเปิดเวทีชาวบ้าน พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่เข้าใจ สนใจ และให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดตั้งโครงการกองทุนหมู่บ้านนี้เป็นอย่างดี ปัจจุบันสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองคูมีทั้งหมด 207 คน

2. จำนวนเงิน 1 ล้านบาทของกองทุนหมู่บ้านหนองคู ปัจจุบันคงเหลือ 151,000 บาท ปล่อยให้ผู้กู้ทั้งหมด 74 ราย เป็นเงิน 849,000 บาท ผู้กู้นำเงินไปประกอบอาชีพดังต่อไปนี้

2.1	ทำนา	จำนวน 18 ราย	เป็นเงิน 274,000 บาท
2.2	ทำไร่	จำนวน 15 ราย	เป็นเงิน 235,000 บาท
2.3	เลี้ยงสัตว์	จำนวน 13 ราย	เป็นเงิน 119,000 บาท
2.4	ค้าขาย	จำนวน 28 ราย	เป็นเงิน 221,000 บาท

3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองคู ได้ทำการคัดเลือกตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จำนวน 15 คน ปัจจุบันยังเป็นคณะกรรมการชุดเดิมอยู่ เมื่อครบรอบ 1 ปี จะมีการคัดเลือกคณะกรรมการใหม่

4. เงินที่ผู้กู้ชำระคืน จะมีระยะเวลาการใช้คืนเงินกู้ ดังนี้

- 4.1 ชำระคืนเป็นรายเดือนพร้อมดอกเบี้ย จำนวน 24 ราย
- 4.2 ชำระคืนเป็นราย 3 เดือนพร้อมดอกเบี้ย จำนวน 4 ราย
- 4.3 ชำระคืนเป็นราย 6 เดือนพร้อมดอกเบี้ย จำนวน 46 ราย

5. ผู้สมัครขอกู้เงินกองทุนหมู่บ้านหนองคู จะต้องเป็นสมาชิกและนำเงินฝากตั้งจะเข้าบัญชีทุกเดือนเป็นประจำ และเขียนโครงการในการดำเนินการประกอบอาชีพของผู้กู้แล้วเสนอโครงการต่อคณะกรรมการกองทุน เพื่อพิจารณาอนุมัติการกู้ยืมเงินกองทุน

6. ดอกเบี้ย สมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองคู เป็นผู้กำหนดอัตราดอกเบี้ยเองจากการประชุมชมหมู่บ้าน โดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9 บาทต่อปี หรือ ร้อยละ 0.75 บาทต่อเดือน

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า

มีจุดเด่น คือ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทั้ง 15 คน ได้ร่วมกันพิจารณาอนุมัติวงเงินกู้ของผู้กู้แต่ละราย ตามโครงการว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ผู้กู้มีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ได้หรือไม่

มีจุดด้อย คือ สมาชิกที่ไม่ได้รับการอนุมัติวงเงินกู้เพราะคณะกรรมการเห็นสมควรว่าไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ได้ จึงลาออกจากการเป็นสมาชิก หรือบางคนก็ไม่ส่งเงินส่งจะ

2. การรับชำระหนี้ของกองทุนหมู่บ้านหนองคู เมื่อครบกำหนดชำระคืนเงินกู้ สมาชิกผู้กู้เงินจะต้องนำเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยแต่ละเดือนตามหนังสือสัญญาส่งกับประธานกองทุน และற்றுญิกเพื่อทำการลงบัญชีคุมลูกหนี้รายตัว ทุกวันที่ 9 และ 10 ของเดือน

3. การทำบัญชีของกองทุนพบว่าการทำบัญชีไม่มีปัญหาเนื่องจากற்றுญิกเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้อยู่แล้ว และจะมีหน่วยงานราชการระดับท้องถิ่นมาให้ความรู้และฝึกอบรมอยู่เป็นระยะ ๆ

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

จากรายงานเดือนกรกฎาคม จำนวนผู้กู้ 74 ราย ยอดเงินกู้ 849,000 บาท ยอดเงินสะสม 50,510 บาท มีผู้รอกู้อีกหลายราย ผู้กู้ส่วนใหญ่จะไม่มีภาระคิดน้ดในการชำระคืนเงินกู้ แต่จะมีขอผ่อนผัน 1-2 วัน ไม่มีหนี้สูญ

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะเป็นการกู้ยืมเพื่อลงทุนเพิ่ม หรือขยายกิจการ เพราะผู้กู้จะมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพที่ทำเดิมอยู่ก่อนแล้ว เช่น อาชีพทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และค้าขาย ซึ่งผู้กู้ที่มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเดิมอยู่แล้ว จะประสบผลสำเร็จมากกว่าผู้กู้เพื่อประกอบกิจการใหม่

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

จำนวนเงินที่ได้จากการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ผู้กู้ไม่ได้นำเงินไปประกอบกิจการตามโครงการทุกราย ผู้กู้ส่วนใหญ่จะนำเงินไปประกอบกิจการจริง แต่บางส่วนจะนำเงิน

ไปใช้หนี้เก่าที่มีอยู่ หรือนำไปซื้อสิ่งของอย่างอื่นที่ไม่ทำให้เกิดรายได้ สำหรับผู้ที่ดำเนินกิจการ ความโครงการจริงจะได้รับผลประโยชน์จากเงินกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างมาก เนื่องจากเสียอัตรา ดอกเบี้ยที่ต่ำกว่า ไปกู้เงินจากนายทุน

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละรายผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ จะนำเงินไปใช้อย่างเป็นระบบ เนื่องจากผู้กู้ประกอบกิจการเดิมอยู่แล้ว สิ่งของ อุปกรณ์ต่าง ๆ ก็มี พร้อมอยู่แล้ว เพียงแต่สิ่งของนั้น ๆ มาเพิ่มเติม เช่น ผู้กู้ทำอาชีพเลี้ยงหมูอยู่เดิมก็จะมีเล้าหมู และหมูอยู่แล้ว ผู้กู้ก็จะลงทุนเพิ่ม คือ ซื้อลูกหมูมาเพิ่ม เงินส่วนที่เหลืออยู่จะเก็บไว้ในยามฉุกเฉิน เช่น ซื้ออาหารให้หมู หรือ เวลาหมูเจ็บป่วยต้องรักษา คาดว่าผู้กู้จะดำเนินกิจการโดยบรรลุ เป้าหมายและมีรายได้เพิ่มมากยิ่งขึ้น ความเป็นอยู่ดีขึ้น ชุมชนเข้มแข็งขึ้น

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านทุกอาชีพ ที่ประกอบกิจการตามความเป็นจริง จะมี รายได้เพิ่มขึ้นทุกคน ไม่ว่าจะเป็นตัวเงิน หรือเป็นสิ่งของ ซึ่งผู้กู้ในตอนนี้จะมีความพอใจในระดับ หนึ่ง เช่น ผู้กู้มีที่อยู่แล้วผู้เงินไปทำนา ผลผลิตออกมาก็คือ ได้ข้าวมากขึ้น ถ้ากินไม่หมดอยากจะขาย ก็ได้เงินมา เพื่อซื้อสิ่งที่เราไม่มีและต้องการ จากการสัมภาษณ์การประกอบอาชีพของผู้กู้เงินแต่ละ อาชีพ บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านได้ความรู้เกี่ยวกับการทำธุรกิจอย่างมากมาย

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้ในหมู่บ้านหนองคู สรุปได้ดังนี้

3.1 อาชีพค้าขาย ผู้กู้ส่วนใหญ่จะนำเงินไปซื้อสินค้า เพื่อมาเพิ่มเติมที่ร้านให้มีสินค้า หลายหลายชนิดเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ทันกับคู่แข่ง เพราะในหมู่บ้านมีร้านค้าหลายร้านด้วยกัน เมื่อที่ร้านมีสินค้านามากมายหลายชนิดจะทำให้หน้าซื้อ และขายดียิ่งขึ้นกว่าเดิม ผู้กู้โดยมากจะไปซื้อ สินค้าที่แมคโคร เพราะขายส่งถูก สามารถบวกกำไรได้มากกว่าห้างอื่น ๆ เช่น บิ๊กซี, โลตัส ซึ่ง ผลตอบแทนที่ได้เป็นตัวเงิน สามารถมีเงินทุนหมุนเวียนได้ตลอด

3.2 อาชีพทำนา ผู้กุนำเงินไปซื้อปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช และยาคุมหญ้า เพื่อใช้ในการทำนาทำให้ข้าวออกรวงสวย และได้ผลผลิตที่ดีทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ การทำนาส่วนใหญ่ จะทำในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคม ผลตอบแทนที่ได้เป็นสิ่งของ คือ ข้าว และสามารถ แปรเป็นตัวเงินได้โดยนำไปขายให้กับโรงสีข้าวในหมู่บ้าน

3.3 อาชีพทำไร่มันสำปะหลังผู้กู้นำเงินกู้ที่ได้ไปลงทุนในการซื้อปุ๋ย เชื้อกล้านันสำปะหลัง สำหรับผู้กู้ที่ประกอบกิจการใหม่ ถ้าเป็นอาชีพเดิมของผู้กู้จะมีกล้าเก่าอยู่แล้วไม่ต้องลงทุนในส่วนนี้ และจะรู้จักตลาดดีกว่าผู้ประกอบการใหม่ ได้ราคาดีกว่า ประสบผลสำเร็จมากกว่า

3.4 อาชีพเลี้ยงสุกร จะมีทั้งผู้กู้ที่ทำกิจการเดิมอยู่แล้ว และประกอบเป็นกิจการใหม่ สำหรับผู้กู้ที่ทำอยู่แล้วก็จะลงทุนแค่เพียงซื้อลูกหมูเพิ่มเติม และอาหาร เพื่อเพิ่มผลผลิตให้ได้รายได้เพิ่มมากขึ้น ส่วนผู้กู้ที่ทำเป็นกิจการใหม่ก็ต้องลงทุนในส่วนของการทำเล้าให้หมูด้วย ค่าใช้จ่ายจะมีมากกว่า เมื่อหมูโตเต็มที่แล้วผู้กู้ก็จะไปติดต่อกับผู้รับซื้อใกล้หมู่บ้าน แล้วเขาจะเอารถมารับหมูถึงที่บ้าน และได้ผลตอบแทนเป็นตัวเงิน

3.5 อาชีพเลี้ยงโค - กระบือ ผู้กู้เงินกองทุนในการประกอบอาชีพนี้ จะเป็นผู้ที่ดำเนินกิจการนี้อยู่แล้วจะเป็นการลงทุนเพิ่ม จะมีทั้งผู้เลี้ยงโคนม และโคเนื้อ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ดำเนินกิจการมานานแล้วหลาย ๆ ปี จึงมีประสบการณ์กันมากและประสบผลสำเร็จ ผลตอบแทนที่ได้จะแตกต่างกัน คือ โคนมจะได้นมซึ่งผลผลิตส่งไปขายที่ศูนย์โคนมใกล้บ้าน ส่วนโคเนื้อจะขายได้เป็นตัวเมื่อโตเต็มที่

4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน

4.1 ชุมชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นหลังจากที่มีเงินกองทุนหมู่บ้านขึ้นมา

4.2 ชุมชนมีเงินลงทุนประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว สามารถส่งลูกเรียน ได้สูง

4.3 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่ไม่เคยทำงานร่วมกันได้มาทำงานร่วมกัน

4.4 สภาพเศรษฐกิจในหมู่บ้านดีขึ้น มีการพัฒนาหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น

5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

5.1 การมีศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน พบว่าคณะกรรมการบริหารจัดการเงินกองทุนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์การทำงาน ประธานกองทุนเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานสูง คนในชุมชนให้ความสนใจและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี รวมทั้งยังมีบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านคอยให้คำแนะนำ สอดส่องดูแลช่วยเหลือ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

5.2 ความเข้มแข็งของชุมชน พบว่าชุมชนมีความสามัคคี ความซื่อสัตย์อยู่ในระดับปานกลาง เพราะชุมชนมีประชากรค่อนข้างมาก แต่ชุมชนจะมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ดีมาก เพราะส่วนใหญ่จะอยู่กันเป็นกลุ่มเครือญาติ สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ มีการรวมตัวกันตั้งกลุ่มองค์กรประชาชนทั้งหมด 6 กลุ่ม คือ กลุ่มธนาคารหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้าน กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มแปรรูปน้ำพริก กลุ่มแปรรูปขนมปัง และกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน

ส่วนผู้นำชุมชนจะเป็นผู้มีคุณธรรม ยุติธรรม และให้คำปรึกษาในการแก้ปัญหาของสมาชิกในชุมชน ฉะนั้นชุมชนหมู่บ้านหนองคูจึงมีความเข้มแข็งอยู่ในระดับหนึ่ง

5.3 ทักษะคติของคนในชุมชนที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน พบว่าชุมชนเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการได้มาซึ่งเงิน 1 ล้านบาท ที่มีความหมายต่อชุมชนมาก ทำให้ชุมชนมีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับชุมชนและครอบครัว มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

5.4 การเกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มสตรีแม่บ้านในชุมชนได้มีโอกาสได้เรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้าน หน่วยงานของรัฐในระดับท้องถิ่น ได้มาให้ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปอาหารต่าง ๆ เช่น แปรรูปน้ำพริก (พริกป่น, พริกแกง) และแปรรูปน้ำปลา โดยใช้ชุมชนจัดตั้งกลุ่มและลงหุ้นมากน้อยแล้วแต่กำลัง ใครลงหุ้นมากก็ได้ปันผลมาก ใครลงหุ้นน้อยก็ได้ปันผลน้อย ในชุมชนจะจำหน่ายอยู่ที่ศูนย์แปรรูปอาหาร และตามงานต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐเชิญไปเพื่อผลงานของกลุ่มแม่บ้าน

5.5 การเกิดปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน พบว่าในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 15 คน ไม่ได้ทำงานกันครบทุกคน ทุกเดือนคณะกรรมการจะต้องทำงานทุกวันที่ 9 และวันที่ 10 เพื่อรับเงินสัจจะ และรับชำระหนี้เงินกู้จากสมาชิก จะมีคณะกรรมการทำงานเพียง 3 คน ทำให้เวลามีปัญหาไม่มีคนช่วยเสนอและออกความคิดเห็น เพื่อแก้ปัญหา และทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างล่าช้า

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. สรุป อภิปรายผล

1.1 สรุปผล

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านหนองคู สรุปได้ดังต่อไปนี้

1.1.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อให้ทราบถึงควมมีศักยภาพ ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ว่ามีศักยภาพเพียงใด
2. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย
3. เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติของคนในชุมชนที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์ เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันในระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ
5. เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.1.2 วิธีดำเนินการ

1. ทำการวิเคราะห์โครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยการประเมินโครงการ ก่อนการดำเนินเพื่อที่จะใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อนำมาปรับปรุง แก้ไขก่อนที่จะตัดสินใจดำเนินโครงการ
2. ศึกษาตัวชี้วัดของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อเป็นดัชนีชี้วัดให้เห็นถึงความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการ
3. รูปแบบของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านจะใช้ตัวแบบความคิดเชิงระบบ ที่เรียกว่า “ซีพีโมเดล” เพื่อวิเคราะห์โครงการ
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของโครงการกองทุนหมู่บ้านจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม และการสังเกตพฤติกรรม

5. การวิเคราะห์ข้อมูลโครงการกองทุนหมู่บ้าน จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นข้อมูลในลักษณะตัวเลขแล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลของการบรรยายเกี่ยวกับความคิดเห็น

6. นำเสนอผลการวิเคราะห์และสรุปผลโครงการกองทุนหมู่บ้าน ในรูปแบบสารนิพนธ์

1.1.3 ผลการดำเนินการ

1. ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองคูแบ่งออกเป็น 2 หน่วยระบบ คือ หน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B

1.1 หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและคำแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบด้วย

1.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า พบว่า นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่เข้าใจ และให้ความร่วมมือในการจัดตั้งโครงการนี้เป็นอย่างดี ปัจจุบันมีสมาชิก 207 คน จำนวนเงิน 1 ล้านบาท ปัจจุบันคงเหลือ 151,000 บาท ปล่อยให้กู้จำนวน 74 ราย เป็นเงิน 849,000 บาท ผู้กู้นำไปประกอบอาชีพทำนาทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และค้าขาย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 15 คน ปัจจุบันยังเป็นคณะกรรมการชุดเดิม จำนวนเงินที่ผู้กู้ชำระคืน จะมีกำหนดระยะเวลาเป็นรายเดือน ราย 3 เดือน ราย 6 เดือน พร้อมดอกเบี้ย ผู้สมัครขอกู้เงินจะต้องเป็นสมาชิก และส่งเงินมัดจำจะเป็นประจำเท่านั้น โดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9 บาทต่อปี

1.1.2 ผลการประเมินกระบวนการ พบว่า การคัดเลือกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน มีจุดเด่นคือ คณะกรรมการทั้ง 15 คน ได้ร่วมกันพิจารณาอนุมัติวงเงินกู้ และจุดด้อย คือ สมาชิกไม่ส่งเงินมัดจำจะทำบัญชีว่างไว้ สมาชิกผู้กู้เงินเมื่อครบกำหนดคืนเงินกู้ ต้องนำเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยส่งให้กับประธานกองทุน เพื่อให้เหรียญกลางบัญชีคุมลูกหนี้รายตัว ส่วนการทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านหนองคูไม่มีปัญหาเพราะเหรียญเป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำบัญชีอยู่แล้ว

1.1.3 ผลการประเมินผลผลิต พบว่า ตั้งแต่จัดตั้งโครงการกองทุนหมู่บ้าน วันที่ 25 มิถุนายน 2544 จนถึงปัจจุบัน มีสมาชิกจำนวน 207 คน จำนวนผู้กู้ 74 คน ยอดเงินกู้รวม 849,000 บาท ยอดเงินสะสม 50,510 บาท ปัจจุบันยอดเงิน 1 ล้านบาท คงเหลือ 151,000 บาท

1.2 หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

1.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัว พบว่า ผู้กู้เงินส่วนใหญ่จะมีอาชีพเดิมอยู่ก่อนแล้ว กู้เงินมาเพื่อลงทุนเพิ่มหรือขยายกิจการ ซึ่งจะเป็นอาชีพที่ตนเองถนัดและมีประสบการณ์อยู่แล้ว จะประสบผลสำเร็จมากกว่าผู้กู้เงินมาเพื่อประกอบกิจการใหม่

1.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า พบว่า ผู้กู้เงินกองทุนไม่ได้นำเงินไปประกอบกิจการตามโครงการทุกราย ส่วนใหญ่จะนำเงินไปประกอบกิจการจริงส่วนน้อยที่จะนำเงินไปใช้หนี้เก่า หรือไปซื้อสิ่งของเครื่องใช้ซึ่งไม่ได้ทำให้เกิดรายได้ สำหรับผู้กู้เงินที่นำเงินไปประกอบกิจการจริงจะมีรายได้เพิ่มขึ้น

1.2.3 ผลการประเมินกระบวนการ พบว่า ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่จะนำเงินไปใช้อย่างเป็นระบบและถูกวิธี เนื่องจากผู้กู้ส่วนใหญ่จะประกอบกิจการอยู่แล้ว วัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ ก็มีพร้อมอยู่แล้ว เพียงหาสิ่งของมาเพิ่มเติมและใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน ผู้กู้ที่ประสบความสำเร็จจะมีรายได้เพิ่มขึ้น และความเป็นอยู่ดีขึ้น

1.2.4 ผลการประเมินผลผลิต พบว่า ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านทุกอาชีพที่ประกอบกิจการตามความเป็นจริงตามโครงการ จะมีรายได้เพิ่มขึ้นทุกคนไม่ว่าผลตอบแทนจะเป็นตัวเงินหรือเป็นสิ่งของ ซึ่งผู้กู้ในส่วนนี้จะมีความพอใจในระดับหนึ่ง

2. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้ สรุปได้ดังนี้

2.1 อาชีพทำนา ผู้กู้เงินจะนำเงินไปกู้ไปซื้อปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช และยาคุมหญ้า เพื่อใช้ประกอบการทำนา เพื่อให้ข้าวออกรวงสวย และได้ผลผลิตที่ดีออกมาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

2.2 อาชีพทำไร่มันสำปะหลัง ผู้กู้เงินนำเงินไปลงทุนในการซื้อปุ๋ยส่วนกล้ามันสำปะหลังผู้ที่ประกอบเป็นอาชีพเดิมอยู่แล้วจะมีกล้าไม่ต้องลงทุนในส่วนนี้แต่ผู้ประกอบการใหม่จะต้องลงทุนในการซื้อกล้ามัน ผู้ประกอบการเดิมจะประสบความสำเร็จมากกว่าเพราะรู้จักตลาดดีกว่า

2.3 อาชีพค้าขาย ผู้กู้เงินส่วนใหญ่จะกู้เงินมาลงทุนเพิ่มเพื่อขยายกิจการให้มีสินค้าหลากหลายชนิด เพื่อให้ทันคู่แข่ง เพราะในหมู่บ้านมีร้านค้าหลายร้าน ผู้กู้ที่ประสบความสำเร็จสามารถมีเงินทุนหมุนเวียนได้ตลอด

2.4 อาชีพเลี้ยงสุกร ผู้กู้เงินที่ประกอบกิจการอยู่แล้วจะลงทุนเพิ่มแค่เพียงซื้อลูกสุกรมาเพิ่มเติมและอาหารสำหรับผู้กู้ที่ประกอบเป็นกิจการใหม่จะต้องลงทุนในการทำเล้าซึ่งค่าใช้จ่ายจะมีมากกว่า ผลตอบแทนที่ได้เป็นตัวเงินช่วยเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

2.5 อาชีพเลี้ยงโค - กระบือ ผู้กู้เงินในการประกอบกิจการนี้จะเป็นผู้ที่ดำเนินกิจการอยู่ก่อนแล้วหลายปี ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และประสบผลสำเร็จกันมาก ซึ่งผลตอบแทนจะเป็นทั้งตัวเงินและเป็นสิ่งของ เพราะโคที่เลี้ยงจะมีทั้งโคนอ และ โคนม

1.2 อภิปรายผล

การอภิปรายผลกองทุนหมู่บ้านหนองคู สรุปได้ดังนี้

1. การมีศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

การมีศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน มีการจัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน คณะกรรมการบริหารกองทุนมีการจัดตั้งตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีการแบ่งตำแหน่งหน้าที่ ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายอย่างถูกต้อง มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการทำงานอย่างดี

2. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้านหนองคูมีความสามัคคี ความซื่อสัตย์ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง มีกระบวนการสื่อสารหรือสื่อความเข้าใจที่มีประสิทธิภาพ

3. ทักษะคิดของคนในชุมชนที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน

คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้านหนองคูมีความรู้เข้าใจโครงการกองทุนหมู่บ้าน เป็นอย่างดีและมีความหมายต่อชุมชนมาก เพราะสามารถสร้างรายได้เพิ่มให้กับครอบครัว สามารถมีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

4. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามในหมู่บ้าน ผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าร่วมสร้างเครือข่ายองค์กรย่อยภายในหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มแปรรูปอาหาร (น้ำพริก, น้ำปลา, ขนมหั้ว) ซึ่งเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการ

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

5.1 ผลโดยตรง รอบระยะเวลา 1 ปี สมาชิกผู้เงินไปประกอบกิจการต่าง ๆ สามารถก่อให้เกิดรายได้ และสามารถนำเงินกลับไปชำระคืนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย ทำให้กองทุนมีเงินหมุนเวียนและมีผลกำไรแบ่งปันให้กับสมาชิก กองทุนหมู่บ้านสามารถเติบโตขึ้นและเข้มแข็ง

5.2 ผลกระทบโดยตรงสมาชิกผู้เงินไปประกอบกิจการและประสบความสำเร็จสามารถปลดเปลื้องภาระหนี้สินได้ และช่วยเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นขึ้นกว่าเดิม

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม คนในหมู่บ้านมีวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีการสร้างงาน สร้างรายได้ในหมู่บ้าน จนทำให้เกิดสันติสุขในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

อยากให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาช่วยส่งเสริมพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเรื่องของการทำบัญชีให้เป็นระบบมากกว่านี้ และมีการประเมินโครงการอยู่เรื่อย ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ข้อเสนอแนะการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

สำหรับสมาชิกผู้กู้เงินที่ไม่ได้นำเงินกู้ไปประกอบกิจการตามโครงการที่เสนอ ขอให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาตรวจสอบ และกำหนดบทลงโทษ

2.3 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบ ข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน

สมาชิกผู้กู้เงินกองทุน เมื่อครบกำหนดชำระคืนแล้วไม่ชำระคืน จะต้องเสียค่าปรับ ขอให้คณะกรรมการกองทุนตั้งกฎระเบียบเกี่ยวกับการไม่ชำระคืนเงินกู้ว่าถ้าเกินกำหนดเท่าไร และจะมีบทลงโทษทางกฎหมายอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งคณะกรรมการกองทุน ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อความเข้มแข็งของชุมชน

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม

อยากให้รัฐบาลช่วยส่งเสริม โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านต่อเพราะ โครงการใกล้จะจบลงแล้ว บางกองทุนยังมีปัญหาเกี่ยวกับการทำบัญชีอยู่ ต้องให้บัณฑิตกองทุนช่วยทำ และบัณฑิตยังได้รับความรู้ภาคสนามในชุมชนด้วย พร้อมทั้งได้ช่วยให้การบริหารจัดการกองทุนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

การวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจ. (วันที่ 4-7 สิงหาคม พ.ศ.2545). ฐานเศรษฐกิจ. หน้า 16.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองคู. (2544). ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองคู. นครราชสีมา. (เอกสารอัดสำเนา)

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ,สำนักงาน. (2544). คู่มือการทำบัญชีและรายงานสำหรับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหมิตรพรินต์ติ้ง.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ,สำนักงาน. (2545). คู่มือการพิจารณาเงินสำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหมิตรพรินต์ติ้ง.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน.(2544). คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544. กรุงเทพฯ: บริษัท สหการพิมพ์ จำกัด.

จำเนียร สุขหลายและคณะ. (2544). รวมบทความทางการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เยาวดี ราชชัยกุลวิบูลย์ศรี. (2542). การประเมินโครงการแนวคิดและแนวทางปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัตนะ บัวสนธ์. (2540). การประเมินโครงการวิจัยเชิงประเมิน. กรุงเทพฯ: บริษัท ต้นอ้อ จำกัด
สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. (2545). ชุดวิชาสารนิพนธ์ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถาบันราชภัฏ.

สำนักมาตรฐานการศึกษา,สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการและสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. (2545). ชุดวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน.นนทบุรี: บริษัท เอสอาร์ พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.

สำนักมาตรฐานการศึกษา.สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการและสำนักมาตรฐาน
อุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.(2545). ชุดวิชาการวิจัยชุมชน.นนทบุรี: บริษัท เอส อาร์
พรีนติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.

สำนักมาตรฐานการศึกษา. สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการและสำนักมาตรฐาน
อุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.(2545). ชุดวิชาการจัดการประเมินเพื่อพัฒนา. นนทบุรี:
บริษัท เอส อาร์ พรีนติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.

อภิรักษ์ จันตะนี, หับทิม วงศ์ประยูร. (2538). มนุษย์กับเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ: มปท.

